

บทที่ 4

บทวิเคราะห์ :

ปัจจัยที่ส่งเสริมและที่เป็นอุปสรรคต่อความสัมพันธ์อันดีระหว่าง ประเทศไทยและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

จากที่ได้กล่าวไว้แล้วในบทที่ 1 ว่าวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัยเรื่องนี้ เพื่อ

1. ศึกษาปัจจัยส่งเสริมเชิงสังคม-จิตวิทยาในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ที่ทำให้ประเทศไทยและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวมีความสัมพันธ์อันดีระหว่างกัน
2. ศึกษาถึงปัจจัยที่เป็นอุปสรรคเชิงสังคม-จิตวิทยาต่อความสัมพันธ์อันดีระหว่างประเทศไทยและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และแนวโน้มความสัมพันธ์ของประเทศทั้งสอง
3. ศึกษาแนวทางการร่วมมือระหว่างประเทศไทยและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวในอนาคต

ในบทนี้ จึงได้วิเคราะห์ข้อมูลที่ศึกษาตามวัตถุประสงค์และแนวคำถามของแบบสัมภาษณ์ โดยการสัมภาษณ์กลุ่มประชากรทั้งหมด 35 ท่าน ประกอบด้วยตัวแทนจากฝ่ายไทย 17 ท่าน ตัวแทนจากฝ่ายลาว 18 ท่าน ใช้การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) ตามรายชื่อของผู้ที่ให้สัมภาษณ์ดังต่อไปนี้

ฝ่ายไทย รวม 17 ท่าน ได้แก่

1. นายรุจน์ ไสร์จัน โຕະลาว กรมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ กระทรวงการต่างประเทศ
2. ผู้ไม่ประสงค์ออกนาม โຕະลาว กรมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ กระทรวงการต่างประเทศ
3. พ.ต.อ.อุทัย ชันทอง สารวัตรสืบสวน อ.พระประแดง จ.สมุทรปราการ เคยปฏิบัติงานในพื้นที่จังหวัดหนองคาย ชายแดนไทย-ลาว
4. นายศุภชัย สายวิรัช ที่มิวิจัยเศรษฐกิจ ส่วนวิชาการ ธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

5. นางวราพรรณ ปั่นเทียน หัวหน้าศูนย์ข้อมูลลาว ธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และเคยศึกษา ณ มหาวิทยาลัยแห่งชาติลาว
6. นายวัฒน์ะ สร้างวงศ์ใหม่ รองผู้จัดการอาวุโส ฝ่ายพัฒนาธุรกิจ ธนาคารไทย-พาณิชย์จำกัด มหาชน เคยปฏิบัติงานเกี่ยวกับข้อมูลทางเศรษฐกิจ สปป.ลาว
7. รองศาสตราจารย์สมหมาย เปรมจิตต์ อดีตอาจารย์ประจำภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา และนักวิจัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ซึ่งมีผลงานเกี่ยวข้องกับประวัติ-ศาสตร์ลาว
8. Mr.Lary Ashman, Information Services Manager, Regional Information Service Centre for South East Asia on Appropriate Technology (RISE-AT) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ผู้เชี่ยวชาญด้านเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ รวมทั้ง สปป.ลาว
9. นายสุณัย ผาสุข นักวิจัยประจำสถาบันวิจัยเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
10. นายศุขปริดา พนมยงค์ (บุตรนายปรีดี พนมยงค์ อดีตนายกรัฐมนตรีของไทยซึ่งให้การสนับสนุนลาวประกาศเอกราชจากการเป็นอาณานิคมของฝรั่งเศส) ที่ปรึกษาด้านต่างประเทศ บริษัทผลิตไฟฟ้า (จำกัดมหาชน) ซึ่งเป็นบริษัทที่เข้าไปร่วมลงทุนสร้างเขื่อน (น้ำเทิน) ใน สปป.ลาว จึงทำให้ต้องเดินทางเข้าไปใน สปป.ลาวเพื่อติดต่อประสานงานกับผู้นำระดับสูงของรัฐบาลอยู่เป็นประจำ
11. นายนิวัติ อติเรก ผู้จัดการวิศวกรรมโครงการ บริษัทผลิตไฟฟ้า จำกัด (มหาชน) ซึ่งเป็นบริษัทที่เข้าไปร่วมลงทุนสร้างเขื่อน (น้ำเทิน) ใน สปป.ลาว จึงทำให้ต้องเข้าไปปฏิบัติงานใน สปป.ลาวอยู่เสมอ
12. นายสมยศ พลจันทร์ วิศวกรอาวุโส บริษัทเอ็กโก เอ็นจิเนียริ่ง แอนด์ เซอร์วิส จำกัด ซึ่งเป็นบริษัทก่อสร้างเขื่อนในลาว จึงทำให้ต้องเข้าไปปฏิบัติงานใน สปป.ลาว และร่วมงานกับคนลาวเกือบทุกระดับ
13. นายไสว สิริสี เคยทำหน้าที่เป็นผู้จัดการบริษัทโฆษณาของไทย ในเวียงจันทน์
14. ผู้ไม่ประสงค์ออกนาม นักพัฒนาจากองค์กรพัฒนาเอกชน ในเวียงจันทน์
15. ผู้ไม่ประสงค์ออกนาม นักพัฒนาจากองค์กรพัฒนาเอกชน ในเชียงใหม่
16. นายสถฤษฏ์เดช มฤคทัต ผู้สื่อข่าว (สายเอเชียตะวันออกเฉียงใต้) ประจำหนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์

17. นายอุดร วงษ์ทับทิม ผู้สื่อข่าว (อิสระ) และมีผลงานเกี่ยวข้องกับ สปป.ลาว

ฝ่ายสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ได้แก่

1. ท่านน้อย อินดาวง รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม
2. ท่านบัวเลี่ยน สีคั่นไชย ปลัดกระทรวงแถลงข่าวและวัฒนธรรม และร่วมงานกับนักวิชาการของไทยเป็นประจำ
3. ท่านหุ่มพัน รัตนวง ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยวัฒนธรรม กระทรวงแถลงข่าวและวัฒนธรรม และร่วมงานกับนักวิชาการของไทยเป็นประจำ
4. พ่อตู้กี้แดง โพนเกษมสุข นักวิจัย สถาบันวิจัยวัฒนธรรม กระทรวงแถลงข่าวและวัฒนธรรม และร่วมงานกับนักวิชาการของไทยเป็นประจำ
5. ท่านวิไชย ชาววันนา รองหัวหน้า ศูนย์สถิติแห่งชาติ คณะกรรมการแผนการแห่งรัฐ
6. ท่านคำพัน อั้นลาวัน เลขานุการเอก ณ สถานทูตลาวประจำประเทศไทย
7. ท่านหุ่มดาวพอน สุขกะเสม รองผู้อำนวยการ Protocol Division กระทรวงการต่างประเทศ และเคยมาปฏิบัติงาน ณ สถานทูตลาวประจำประเทศไทย
8. ท่านนางสุทะชัย สุขกะเสม แผนกที่ปรึกษา กระทรวงการต่างประเทศ
9. ท่านบุญถอง โสภาวันตี หัวหน้าแผนกฝ่ายค้นคว้าเศรษฐกิจ กระทรวงการค้าและท่องเที่ยว และเคยมาศึกษาในประเทศไทย
10. พันเอกมะนีลา เพ็งคำพัน ทหารประจำกระทรวงป้องกันประเทศ
11. ท้าววิไลวัน มณีวัน เจ้าหน้าที่กระทรวงภายใน
12. ท่านสีอนวงค์ สะหวัดวง ป่าไม้เมืองหลวงพระบาง และเคยมาศึกษาในประเทศไทย
13. อาจารย์คำลือชา นวนสะหวัน คณบดีคณะเศรษฐศาสตร์และการจัดการ มหาวิทยาลัยแห่งชาติลาว และเคยมาศึกษาในประเทศไทย
14. อาจารย์แสงราตรี กิถาวร อาจารย์ประจำคณะวิศวกรรมและสถาปัตยกรรม มหาวิทยาลัยแห่งชาติลาว และเคยมาศึกษาในประเทศไทย
15. ท่านโดมอน บิลาราน นักธุรกิจ ประธานกรรมการโรงแรมเอเซียเนพาวิเลียน เวียงจันทน์ และร่วมทำธุรกิจกับนักธุรกิจของไทย

16. ท่านมานะ สุทธิศักดิ์ นักธุรกิจ ผู้อำนวยการบริษัทเมโคโนมิสต์ เวียงจันทน์ และทำวิทยานิพนธ์เกี่ยวกับประเทศไทย
17. ท่านนางดาร่า กัลยา (บุตรของมหาสิลา วีระวงส์) นักเขียนนิสระ/คณะกรรมการของสมาพันธ์แม่ญิงลาว (องค์กรพัฒนาเอกชนของลาว) และร่วมงานกับนักวิชาการของไทยเป็นประจำ
18. ท่านทองพิม ดีมณีวงศ์ รองผู้อำนวยการ สังกัดวิทยุกระจายเสียงแห่งชาติลาว

โดยการวิเคราะห์จะแบ่งเป็น 3 ตอน ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาดังต่อไปนี้

4.1 ปัจจัยส่งเสริมเชิงสังคมจิตวิทยาในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ที่ทำให้ประเทศไทยและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวมีความสัมพันธ์อันดีระหว่างกัน

ปัจจัยที่เป็นส่วนส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างประเทศไทยและ สปป.ลาว มีอยู่หลายปัจจัย โดยได้แยกสัมภาษณ์เป็นข้อๆ เพื่อให้เกิดความเข้าใจแก่ผู้ให้สัมภาษณ์ และผู้ศึกษาดังคำถามต่อไปนี้

4.1.1 ท่านคิดว่าความสัมพันธ์ระหว่างไทยและลาวมีมานานกว่าประเทศเพื่อนบ้านอื่นใด ใช่หรือไม่? เพราะอะไร?

จากคำถามข้อดังกล่าว ผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งฝ่ายไทยและฝ่ายลาว ส่วนมากสนับสนุนความคิดที่ว่าความสัมพันธ์ระหว่างไทยและลาวมีมานานกว่าประเทศเพื่อนบ้านอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็นระหว่างประเทศไทยกับประเทศพม่า กัมพูชา และมาเลเซีย หรือระหว่าง สปป.ลาวกับประเทศพม่า จีน กัมพูชา และเวียดนาม และทั้งสองประเทศยังมีชายแดนติดต่อกันตั้งแต่เหนือจรดใต้ ประชาชนสามารถข้ามฝั่งเพื่อไปมาหาสู่และค้าขายกันได้สะดวก

ผู้ให้สัมภาษณ์จากฝ่ายไทยท่านหนึ่งให้เหตุผลว่าเป็นเพราะภาษา และวัฒนธรรมคล้ายกันมากกว่ากับประเทศพม่า หรือกัมพูชา ที่พูดกันไม่ค่อยจะเข้าใจ ส่วนผู้สื่อข่าวของไทยท่านหนึ่งมีความเห็นว่าเป็นเพราะทั้งสองประเทศเป็นเพื่อนบ้านที่มีพรมแดนติดต่อกัน และมีภาพวัฒนธรรมที่คล้ายคลึงกัน มีการอพยพโยกย้ายมาจากถิ่นเดียวกันและแยกย้ายกันไปตั้งรกรากทั้งสองฝั่งของแม่น้ำโขง ทำให้มีภูมิปัญญาทางด้านวัฒนธรรมการผลิต การบริโภค และการดำรงชีวิตในสังคมเกษตรกรรมคล้ายกัน

ส่วนผู้ให้สัมภาษณ์จากสถาบันวิจัยวัฒนธรรม สปป.ลาว กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างไทยและลาวว่ามีมานานแล้ว ไทยและลาวเป็นเผ่าเดียวกัน อาจจะบอกได้ว่าเป็นชาติเดียว

กัน แยกกิ่งก้านสาขาไปในที่ต่างๆ มีอาณาจักรเก่าแก่ที่พอเชื่อถือได้ และมีบันทึกไว้คืออาณาจักร
อ้ายลาว และ อาณาจักรหนองแส ประชาชนจากอาณาจักรดังกล่าวก็แยกกิ่งก้านสาขากลายเป็น
ไทกลุ่มต่างๆ ส่วนคำว่า “ไท” มาจากคำว่า “ไท้” ของจีน แปลว่ายิ่งใหญ่ มีเชื้อของชาติหรือเผ่า
พันธุ์ ชื่อที่เก่ากว่าคืออ้ายลาว ต่อมามีการวิวัฒนาการของประวัติศาสตร์และพัฒนาแตกต่างกันไป

สื่อมวลชนของ สปป.ลาวท่านหนึ่งกล่าวสนับสนุนความคิดที่ว่าลาวกับไทยมี
ความสัมพันธ์ยาวนานกว่าประเทศอื่นๆ ซึ่งอาจจะมีสาเหตุมาจากประวัติศาสตร์ที่มีร่วมกันยาว
นานของคน 2 ชาติ และมีวัฒนธรรม ประเพณี และนับถือศาสนาที่เหมือนกัน

นักพัฒนาจากสมาพันธ์แม่ญิงลาวท่านหนึ่งมองว่าบางช่วงของความสัมพันธ์ที่ยาว
นานนี้อาจเป็นอุปสรรคของความสัมพันธ์อันดีได้เช่นกัน โดยมองจากประวัติศาสตร์ว่าทั้งความ
สัมพันธ์ในเชิงบวกและความสัมพันธ์ในเชิงลบ ซึ่งถ้าพูดถึงคนไทยหรือประเทศไทย คนลาวจะแบ่ง
ไทยออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

- ไทยภาคกลาง คิดถึงแง่ของผู้รุกราน ที่เคยเข้ามารุกรานลาวในสมัยอดีต
- ไทยภาคอีสาน คิดว่าเคยเป็นส่วนหนึ่งของลาว และมีความคล้ายคลึงกัน
มากที่สุด
- ไทยภาคเหนือ จะคิดถึงในแง่ขอความเป็นญาติมิตร ที่มีมาแต่โบราณกาล
เช่นกัน

ซึ่งการมองในเชิงดังกล่าวนี้เป็นการมองความสัมพันธ์ทางประวัติศาสตร์โดยใช้สังคม-
จิตวิทยาสังคมเข้ามาช่วยในการมองด้วย

ความคิดเห็นของทั้งสองฝ่าย แจกแจงได้ดังรายละเอียดตามตารางที่ 4.1 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.1 ความคิดเห็นของกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ต่อประเด็นคำถามที่ว่าความสัมพันธ์ระหว่าง
ไทยและลาวมีมานานกว่าประเทศเพื่อนบ้านอื่นใด

ผู้ให้สัมภาษณ์จาก	ความสัมพันธ์ไทย-ลาว มีมานานกว่าประเทศเพื่อนบ้านอื่นๆ			รวม
	ใช่	ไม่ใช่	ไม่แสดง ความคิดเห็น	
ประเทศไทย	16	-	1	17
สปป.ลาว	18	-	-	18
รวม	34	-	1	35

จากตาราง เห็นว่าผู้ให้สัมภาษณ์รวม 34 ท่าน ส่วนใหญ่ (จากไทย 16 ท่าน และสปป.ลาว 18 ท่าน) เห็นด้วยว่าความสัมพันธ์ของประเทศไทย และ สปป.ลาว ว่ามีมานานกว่าประเทศเพื่อนบ้านอื่นๆ

มีผู้ให้สัมภาษณ์จากประเทศไทยท่านหนึ่งไม่แสดงความคิดเห็นต่อคำถามดังกล่าว

4.1.2 ท่านเห็นว่าความสัมพันธ์ระหว่างไทยและ สปป.ลาวโดยภาพรวมในขณะนี้เป็นอย่างไ?

ผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งสองฝ่ายมีความเห็นต่อเรื่องของความสัมพันธ์ระหว่างไทย-ลาวในภาพรวมขณะนี้หลากหลายประเด็น โดยสรุปได้ดังต่อไปนี้

นักวิชาการและนักพัฒนาจากองค์กรพัฒนาเอกชนของไทยมองว่าความสัมพันธ์ระหว่าง ไทย-ลาว ควรแยกพิจารณาเป็น 2 ระดับ คือ

- ระดับรัฐบาลต่อรัฐบาลในเรื่องของการเมืองนั้นถือว่าอยู่ในขั้นดี (ในระดับหนึ่ง) ซึ่งอยู่บนหลักการที่ทุกฝ่ายยอมรับได้ ในภาพรวมระดับรัฐบาลกล่าวได้ว่าความสัมพันธ์ระหว่างไทย-ลาวเป็นความสัมพันธ์ฉันมิตร ไม่มีปัญหา ปัญหาที่เกิดขึ้นส่วนมากเกิดขึ้นตามแนวชายแดน ซึ่งเป็นเรื่องของหน่วยงานระดับย่อย หรือระดับภูมิภาคที่ต้องเป็นคนดำเนินการแก้ไขปัญหา ซึ่งความคิดในลักษณะนี้เป็นเทคนิคของการทูตทั่วไปที่ไทยนำมาใช้กับประเทศเพื่อนบ้าน รวมทั้งประเทศพม่า ประเทศมาเลเซีย และประเทศกัมพูชาด้วย

เมื่อพิจารณาจากเอกสารที่เป็นนโยบายของฝ่าย สปป.ลาวทำให้เริ่มเห็นถึงความไม่พอใจเกิดขึ้นจากสิ่งที่คาดว่าจะได้รับจากการพัฒนาความสัมพันธ์กับไทย แต่ก็ไม่บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ สัญญาณเริ่มเห็นได้ชัดเมื่อไทยเกิดวิกฤติเศรษฐกิจ ซึ่งไทยเองไม่สามารถช่วยเหลือ สปป.ลาวได้มากนัก เพราะไทยจะต้องช่วยเหลือประเทศของตนเองก่อน

- ระดับประชาชนต่อประชาชน ความสัมพันธ์ในปัจจุบันของระดับประชาชนกับประชาชนเห็นว่าดีมาก มีความเข้าใจกันดี อาจเป็นเพราะความเป็นญาติพี่น้อง เป็นเพื่อนกัน

นักวิชาการของไทยอีกท่านหนึ่งกล่าวว่า รัฐบาลของทั้งสองประเทศเกิดความหวาดระแวงกัน ไทยระแวงในแง่ที่ว่าเราเจริญกว่า ถ้าอยู่กับประเทศที่ไม่เจริญจะลำบาก เขาจะต้องเข้ามาหางานทำ มาหาผลประโยชน์ ทุกประเทศจะเป็นแบบนี้ ส่วนความระแวงในเรื่องการแทรกซึมเป็นคอมมิวนิสต์สมัยนี้ไม่มีแล้ว แต่ในความเป็นจริงจิตใจของคนโดยเชื้อชาติ วัฒนธรรมที่เป็นอันเดียวกัน โดยเฉพาะทางภาคอีสาน ชาวบ้านไม่ถือว่ามีเขตแดน มีการข้ามไปมา ค้าขายกัน

ตลอดเวลา ต่างคนต่างได้ประโยชน์ ไทยเองได้สินค้าของป่าจากลาวมากเพราะสินค้าดังกล่าวของไทยหมดไปแล้ว

นักวิชาการชาวต่างชาติที่ทำงานในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มองว่าความสัมพันธ์ไทยกับลาวดีพอสมควร แต่คนลาวยังคิดว่าคนไทยดูถูก และมองลาวในอีกระดับที่ต่ำกว่า ซึ่งยังเป็นอุปสรรคต่อความสัมพันธ์อยู่บ้าง

ส่วนผู้สื่อข่าวของไทยมองว่าความสัมพันธ์ของทั้งสองชาติอยู่ในภาวะตกต่ำเป็นอย่างมาก เหตุเนื่องมาจากปัญหาของความหวาดระแวงเรื่องการสนับสนุนการต่อต้านรัฐบาล สปป.ลาว ที่มีขึ้นอย่างต่อเนื่องนั่นเอง

นักธุรกิจคนไทยท่านหนึ่งที่เคยเข้าไปปฏิบัติงานใน สปป.ลาว มองว่าภาพรวมของประเทศไทยและ สปป.ลาว ในขณะนี้ไม่ดี ผู้บริหารระดับสูงของ สปป.ลาวไม่คิดว่าไทยจะมีความจริงใจในการช่วยเหลือ สปป.ลาว เมื่อ สปป.ลาวหวังจะดึงไทยให้เข้าไปช่วยเหลือแทนเวียดนาม แต่ก็ไม่ใช่ไปดังที่หวังไว้ โดยเฉพาะเมื่อเกิดวิกฤติเศรษฐกิจกับประเทศไทย ไทยจึงไม่มีศักยภาพที่สามารถช่วยคนอื่นได้มากนัก ประเทศไทยกับ สปป.ลาวมองกันและกันผิด สปป.ลาวหวังที่จะได้รับความช่วยเหลือจากไทย แต่ไทยอยากจะมี ความเกี่ยวข้องกับ สปป.ลาวในแง่ของการแลกเปลี่ยน โดยเฉพาะทางด้านสินค้าประเภทวัตถุดิบจาก สปป.ลาว อาทิเช่น ไม้ เพราะยังมีความอุดมสมบูรณ์มากกว่าไทย

ความคิดเห็นจากนักธุรกิจของไทยคนดังกล่าวอาจจะเกิดจากความไม่เข้าใจกัน เพราะจากวิกฤติเศรษฐกิจที่ไทยได้รับนั้นมีผลกระทบต่อภาครัฐและเอกชนของไทยมากเกินไป แต่ถึงอย่างไรก็ตามไทยก็ไม่ได้หยุดความช่วยเหลือใดๆ ที่มีต่อ สปป.ลาวลง ทั้งๆ ที่มีสิทธิจะทำได้ มีเพียงแต่ลดความช่วยเหลือจากเดิมลงเท่านั้น

ทางฝ่าย สปป.ลาวนั้นผู้ให้สัมภาษณ์จากสถาบันวิจัยวัฒนธรรมกล่าวว่าในภาพรวมความสัมพันธ์ไทย-ลาวดีขึ้น เห็นได้จากมีคณะความร่วมมือฯ ลาว-ไทย หลายคณะที่ทำงานร่วมกัน อยู่ มีการประชุมร่วมกันเป็นประจำ มีเรื่องอะไรก็ปรึกษาหารือกัน พูดกันแบบพี่น้อง เป็นเรื่องที่ดี ส่งผลถึงด้านวัฒนธรรม การศึกษา และเศรษฐกิจ แต่จะให้ดีหมดทุกอย่างก็ไม่ได้ เพราะคนในครอบครัวเดียวกันยังมีจิตใจกัน พี่น้องก็ยังโกรธกัน ฉะนั้นจึงเห็นเป็นเรื่องธรรมดาหากบางช่วงของความสัมพันธ์จะมีความไม่เข้าใจกันบ้าง

นักธุรกิจของ สปป.ลาวท่านหนึ่งเห็นว่าไทย-ลาวมีความสะดวกในด้านเศรษฐกิจ เพราะอยู่ใกล้ชิดกันทางภูมิศาสตร์ ซึ่งเอื้อประโยชน์ในการทำธุรกิจ ค้าขาย และมีการแลกเปลี่ยนกันทุกด้าน ทั้งความสัมพันธ์ทางด้านชายแดน และการเปิดสะพานมิตรภาพไทย-ลาว

กลุ่มของข้าราชการลาวเห็นว่าความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเพื่อนบ้านของ สปป. ลาวดีขึ้น โดยเฉพาะกับประเทศไทย นโยบายความสัมพันธ์ของ สปป.ลาวกับประเทศเพื่อนบ้านจะยึดหลักการอยู่ร่วมกันโดยสันติ (Peaceful Co-existence) 5 หลักแห่งความสัมพันธ์ คือ

- 1) หลักเคารพบูรณภาพ อาณาเขตและอธิปไตยซึ่งกันและกัน
- 2) หลักไม่รุกรานซึ่งกันและกัน
- 3) หลักไม่แทรกแซงในกิจการภายในของกันและกัน
- 4) หลักความเสมอภาคและผลประโยชน์ร่วมกัน
- 5) หลักการอยู่ร่วมกันโดยสันติ

จากภาพรวมของความสัมพันธ์ไทย-ลาว ในความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมด เห็นได้ว่าความสัมพันธ์ระหว่างไทยและ สปป.ลาวเป็นมิติที่เกี่ยวข้องกันทั้ง 3 ด้าน คือในเรื่องของ สังคม-วัฒนธรรม เศรษฐกิจ และการเมือง ตามกรอบแนวคิดที่ได้กล่าวในบทที่ 2 แต่ที่ผู้ให้สัมภาษณ์ เห็นว่าเป็นความสัมพันธ์ระดับที่ดีที่สุดคือ ความสัมพันธ์ในระดับประชาชนต่อประชาชน โดยมีเรื่องของความเป็นญาติพี่น้อง และความสัมพันธ์ทางประเพณีและวัฒนธรรมเป็นหลัก

4.1.3. ท่านคิดว่าปัจจัยที่มีส่วนส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างไทยและ สปป.ลาว มีเรื่องใดบ้าง? (ปัจจัยด้านดีที่สุด)

สำหรับประเด็นนี้ ผู้ให้สัมภาษณ์จากฝ่ายไทยและ สปป.ลาว มีความคิดเห็นที่หลากหลายต่อปัจจัยที่ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างไทย-ลาวว่าปัจจัยใดมีมากที่สุด ซึ่งสามารถสรุปได้ ดังนี้

1. ด้านสังคม และวัฒนธรรม

ผู้สื่อข่าวของไทยท่านหนึ่งเห็นว่าการมีความสัมพันธ์ของกลุ่มชนเชื้อสายไท และมีภาพวัฒนธรรมเดียวกันของผู้คนสองฝั่งแม่น้ำโขง เอื้อต่อการมีสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อกัน นอกจากนี้ ไทยยังได้ช่วยวางแผนพัฒนาเมืองหลวงพระบางให้เป็นมรดกโลก (World Heritage) ซึ่งเป็นปัจจัยส่งเสริมที่ทำให้เกิดความสัมพันธ์อันดีต่อกัน

รองรัฐมนตรีกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมของ สปป.ลาว เห็นว่าเรื่อง ประเพณีและวัฒนธรรม การนับถือศาสนาพุทธเป็นปัจจัยที่เด่นที่สุด และมีส่วนส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างลาวและไทย รวมถึงการเสด็จเยือนลาวของพระบรมวงศานุวงศ์ของไทยด้วย

นักวิชาการลาวเห็นว่าปัจจัยสำคัญต่อความสัมพันธ์ระหว่างไทย-ลาว คือ วัฒนธรรม ฮีตครองประเพณี ขนบธรรมเนียมที่ทำให้ประชาชนของทั้งสองประเทศเข้าใจกันได้เร็วขึ้น

2. ด้านเศรษฐกิจ

ผู้ให้สัมภาษณ์คนไทยหลายท่านมองว่าความสัมพันธ์กันทางด้านเศรษฐกิจ เป็นปัจจัยที่ส่งเสริมความสัมพันธ์ของไทยและ สปป.ลาว เมื่อเศรษฐกิจดี ความสัมพันธ์ในด้านอื่นๆ ก็จะได้ตามมาด้วย

ผู้สื่อข่าวคนไทยท่านหนึ่งให้ความเห็นว่าไทยได้ให้การช่วยเหลือในด้านการวางนโยบายและวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจ การค้า การลงทุน และการท่องเที่ยว โดยเฉพาะวางระเบียบการด้านการส่งเสริมการลงทุนแก่ สปป.ลาว ซึ่งถือว่าเป็นปัจจัยที่ส่งเสริมความสัมพันธ์อันดี ทำให้คนลาวมีความรู้สึกต่อไทยดีขึ้น

ผู้ให้สัมภาษณ์จากฝ่าย สปป.ลาวหลายท่านเห็นว่าเศรษฐกิจเป็นปัจจัยที่ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างลาว-ไทย ทั้งสองประเทศมีความสะดวกทางด้านเศรษฐกิจ เพราะอยู่ใกล้ติดกัน มีภูมิศาสตร์ใกล้เคียงกัน ภาษาก็เข้าใจกันได้ดี และวัฒนธรรมก็ใกล้เคียงกัน เพราะทั้งสองประเทศต้องการส่งเสริมการค้าของประชาชนในประเทศ ทำให้มาตรฐานการค้าของชีวิตดีขึ้น ถึงแม้ว่าที่ผ่านมาจะมีปัญหาทางด้านเศรษฐกิจระหว่างกันบ้างก็ตาม

นักวิชาการลาวท่านหนึ่งกล่าวว่าลาวกับไทยมีการค้าขายกันมาตั้งแต่โบราณกาลแบบประชาชนต่อประชาชน ในระยะหลังมีการเปิดกว้างและขยายการค้ามากขึ้น สปป.ลาวเป็นตลาดสินค้าของไทย เพราะ สปป.ลาวผลิตสินค้าเองได้น้อย และต้องบริโภคของที่มาจากไทยเป็นส่วนใหญ่

3. ด้านประวัติศาสตร์

กลุ่มนักวิชาการของไทยเห็นว่าความสัมพันธ์ของไทย-ลาวมีมายาวนานตั้งแต่สมัยที่ประชาชนอพยพมาจากจีนด้วยกันจนถึงบริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำโขงเพื่อแสวงหาที่ทำกินใหม่ และแบ่งแยกเป็นอาณาจักรต่างๆ และกลายเป็นประเทศไทย และ สปป.ลาวทุกวันนี้

ผู้สื่อข่าวไทยท่านหนึ่งเห็นว่าไทยและ สปป.ลาวมีความสัมพันธ์ในระดับทวีปมา ยาวนาน ตั้งแต่สมัยยังเป็นราชอาณาจักรล้านช้างและล้านนา มีการร่วมมือและช่วยเหลือกันปกป้องดินแดนจากการรุกรานของพม่า

4. ด้านการเมือง ซึ่งผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่เห็นว่า เป็นปัจจัยที่ส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีน้อยที่สุด โดยมีเหตุผลดังนี้

ผู้ให้สัมภาษณ์ที่เป็นตำรวจของไทยเห็นว่า เรื่องการเมืองเป็นปัจจัยที่มีส่วนส่งเสริมไม่มากต่อความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับลาว เพราะเนื่องจากมีการปกครองที่แตกต่างกัน และยังมี ความไม่เข้าใจกันอยู่บ้าง

ผู้สื่อข่าวของไทยท่านหนึ่งให้เหตุผลในประเด็นนี้ว่า ไทยมีส่วนอย่างสำคัญ ในการช่วยเหลือขบวนการกู้ชาติลาวจากการที่ต้องตกเป็นอาณานิคมของฝรั่งเศส โดยผ่านขบวนการเสรีไทยสายอีสานในสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2

แต่อย่างไรก็ตาม ผู้ให้สัมภาษณ์คนไทยอีกคนหนึ่งมองว่า รัฐบาลไทยและลาวยังมีการ แลกเปลี่ยนเยี่ยมเยียนกันระหว่างผู้นำระดับสูงของทั้งสองประเทศอยู่เสมอ และมีคณะกรรมการ ร่วมกันหลายชุดเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น และอันอาจเกิดขึ้นได้ในอนาคต

ผู้ให้สัมภาษณ์คนลาวท่านหนึ่งเห็นว่า ลาวกับไทยมีการร่วมมือกันทางด้านการเมือง เช่น รัฐบาลมีการปรึกษาหารือกันในเรื่องปัญหาที่ไม่เข้าใจ ประสานงานกันในเรื่องปัญหาต่างๆ ทำงาน ร่วมกันหลายด้าน ดังมีคณะกรรมการฯ คณะต่างๆ เพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

4.1.4 ท่านคิดว่าสิ่งต่อไปนี้มีส่วนในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างไทยและ สปป.ลาว หรือไม่? อย่างไร? (ทั้งดีและไม่ดี)

1) ความเป็นญาติพี่น้องของประชาชนในเขตจังหวัดและแขวงชายแดน และ ความสัมพันธ์แบบบ้านพี่เมืองน้อง

จากข้อคำถามนี้ผู้สื่อข่าวไทยท่านหนึ่งเห็นว่า ความเป็นญาติพี่น้องกันเอื้อต่อ การพัฒนาความสัมพันธ์ของประชาชนทั้งสองชาติให้ใกล้ชิดยิ่งขึ้น และมีการไปมาหาสู่กัน อย่าง ต่อเนื่อง

นักพัฒนาจากองค์กรพัฒนาเอกชนของไทยท่านหนึ่งได้ให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า ความสัมพันธ์ไทย-ลาวเป็นความสัมพันธ์แบบทั้งรักทั้งเกลียด (Love and Hate Relations) เหมือน ลิ่นกับพิน อยู่ใกล้ชิดกันก็อาจจะกระทบกระทั่งกันเป็นธรรมดา

ส่วนผู้ให้สัมภาษณ์จากฝ่ายลาวกล่าวว่า ความเป็นญาติพี่น้องกันมีส่วนในการสร้าง ความสัมพันธ์ระหว่างไทยและลาวเป็นอันมาก ประชาชนสองฝั่งในเขตจังหวัดและแขวงชายแดน มีการรดองกันโดยการแต่งงานมาตั้งแต่อดีต จนทำให้เป็นญาติพี่น้องกัน ทำให้เป็นผลดีต่อ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในมิติทางด้านเศรษฐกิจด้วย

ความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์ต่อคำถามข้อนี้ ดังปรากฏในตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 ความคิดเห็นของกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ต่อความเป็นญาติพี่น้องของประชาชนในเขตจังหวัดและแขวงชายแดน และความสัมพันธ์แบบบ้านพี่เมืองน้อง มีส่วนในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างไทยและ สปป.ลาว

ผู้ให้สัมภาษณ์จาก	ความเป็นญาติพี่น้องของประชาชนและ ความสัมพันธ์แบบบ้านพี่เมืองน้อง มีส่วนในการสร้างความสัมพันธ์		รวม
	มีส่วน	ไม่มีส่วน	
ประเทศไทย	16	1	16
สปป.ลาว	18	-	18
รวม	34	1	35

จากตาราง ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนมาก (รวมทั้งหมด 34 ท่าน จากไทย 16 ท่าน จากสปป.ลาว 18ท่าน) เห็นว่าความเป็นญาติพี่น้องของประชาชนในเขตจังหวัดและแขวงชายแดนและความสัมพันธ์แบบบ้านพี่เมืองน้อง มีส่วนในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างไทยและ สปป.ลาว มีเพียงผู้ให้สัมภาษณ์จากฝ่ายไทย 1 ท่าน ที่ตอบว่าไม่ใช่ เป็นเพราะเห็นว่าลาวไม่เคยมองว่าไทยเป็นพี่ และไม่ยอมรับว่าลาวเป็นน้อง และลาวพยายามแข่งขันกับไทยในทุกกรณี

2). ภาษาที่คล้ายคลึงกัน สามารถสื่อสารกันเข้าใจ

ภาษาที่คล้ายคลึงกันในที่นี้ หมายถึงภาษาพูด ที่สามารถสื่อสารเข้าใจกันได้ง่ายทั้งคนไทยและคนลาว ส่วนภาษาเขียนนั้น ส่วนมากคนลาวจะเข้าใจและอ่านตัวหนังสือของไทยได้ดีกว่า เพราะมีเอกสารและสินค้าอุปโภค บริโภคที่ไปจากเมืองไทย มีฉลากเป็นภาษาไทยเข้าไปแพร่หลายใน สปป.ลาวเป็นจำนวนมาก ทำให้คนลาวรู้สึกคุ้นเคยและเข้าใจภาษาเขียนของไทยมากกว่าคนไทยจะสามารถอ่านและเข้าใจตัวหนังสือของลาว ถึงแม้ว่าลักษณะของตัวอักษรจะคล้ายคลึงกันก็ตาม

นักวิชาการชาวต่างชาติจากฝ่ายไทยเห็นว่าคนลาวได้เปรียบคนไทยในด้านภาษา ถึงแม้ว่าภาษาของทั้งสองชาติจะคล้ายกัน คนลาวเกือบทั้งหมดเข้าใจภาษาไทย แต่มีคนไทยเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่สามารถเข้าใจภาษาลาวได้อย่างถ่องแท้ ทั้งการฟังและการอ่าน

ส่วนนักวิชาการของไทยมองว่านอกจากภาษาพูดแล้ว คนลาวก็สามารถอ่านหนังสือภาษาไทยได้ มีผลิตภัณฑ์หลายๆ ชนิดที่ส่งไปจากเมืองไทย ฉลากสินค้าเป็นภาษาไทย และคนลาวก็สามารถเข้าใจได้ง่ายกว่าภาษาอื่นๆ เช่น ภาษาเวียดนาม ผวนกับประเทศไทยได้ให้ทุน

การศึกษาแก่นักศึกษาและข้าราชการของลาวมาก จึงเป็นผลทำให้คนลาวนิยมเข้ามาเรียนในประเทศไทยเพิ่มมากขึ้น

นักพัฒนาจากสมาพันธ์แม่ญิงลาวเห็นว่าภาษาที่คล้ายคลึงกันเอื้อต่อความสัมพันธ์ของทั้งสองประเทศเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการค้า คนลาวรู้สึกที่ติดต่อด้านขายกับคนไทยสบายใจ เพราะพูดคุยกันรู้เรื่อง

ส่วนผู้ให้สัมภาษณ์จากฝ่ายไทยและฝ่ายลาวบางท่านมีข้อคิดเห็นเพิ่มเติมว่านอกจากภาษาจะเป็นปัจจัยที่ส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีแล้ว อีกแง่หนึ่งอาจจะทำให้เกิดความบาดหมางใจกันจากภาษาที่สามารถเข้าใจง่ายนี้ได้ เช่นในกรณีตลกของไทยที่ชอบดูถูกคนลาว และความเข้าใจภาษาที่สื่อสารกันเข้าใจนี่เอง ทำให้คนลาวรับ และเข้าถึงสื่อจากไทยได้ง่าย และรวดเร็ว ดังนั้นบางครั้งการใช้ภาษาในเชิงดูถูก หรือพูดถากถางของคนลาว ก็กลายเป็นดาบสองคม ซึ่งทำให้เกิดปัญหาด้านสังคม-วัฒนธรรมตามมา

ความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมดต่อเรื่องของภาษาดังกล่าว ปรากฏในตารางที่

4.3

ตารางที่ 4.3 ความคิดเห็นของกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ต่อภาษาที่คล้ายคลึงกัน สามารถสื่อสารกันเข้าใจ มีส่วนในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างไทยและ สปป.ลาว

ผู้ให้สัมภาษณ์จาก	ภาษาที่คล้ายคลึงมีส่วนในการสร้างความสัมพันธ์		รวม
	ใช่	ไม่ใช่	
ประเทศไทย	17	-	17
สปป.ลาว	18	-	18
รวม	35	-	35

จากตารางที่ 4.3 ผู้ให้สัมภาษณ์คนไทยและคนลาวทั้งหมด 35 ท่าน เห็นพ้องต้องกันว่าภาษาที่คล้ายคลึงกันของไทยและลาวทำให้สามารถสื่อสารกันเข้าใจนั้น มีส่วนในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างไทยและ สปป.ลาว และเป็นประโยชน์หลายๆ ด้านโดยเฉพาะความสัมพันธ์ทางด้านเศรษฐกิจ

3). มีชนบธรรมเนียม ประเพณี และนับถือพุทธศาสนาเหมือนกัน

ผู้สื่อข่าวจากฝ่ายไทยท่านหนึ่งเห็นว่าชนบธรรมเนียม ประเพณี และการนับถือพุทธศาสนาเหมือนกันทำให้เกิดความรู้สึกว่าเป็นคนกลุ่มเดียวกัน เป็นญาติพี่น้องกัน รองผู้จัดการธนาคารของไทยท่านหนึ่งได้ให้ข้อมูลเสริมว่าวัฒนธรรมและประเพณีร่วมถือว่่าเป็นจุดพิเศษระหว่าง 2 ชาติ ที่มีความคล้ายคลึงกันทางด้านวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ ทั้งสองเรื่องนี้แยกกันไม่ออก

ปลัดกระทรวงแถลงข่าวและวัฒนธรรม และผู้ให้สัมภาษณ์อีกหลายท่านของ สปป.ลาวเห็นว่ากรมีประเพณีและวัฒนธรรมที่เหมือนกัน นับถือศาสนาเดียวกัน สายของศาสนาก็มาจากทางล้านนาเช่นเดียวกัน วัฒนธรรมโบราณก็ถือว่่าเป็นอันเดียวกัน มีกรรมล้านนา ตัวอักษรธรรม ฮีตครองประเพณีคล้ายกัน เป็นปัจจัยที่ส่งเสริมให้เกิด ความสัมพันธ์อันดีระหว่างคนไทยและคนลาว ดังสรุปความคิดเห็นทั้งหมดได้ตามตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.4 ความคิดเห็นของกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ต่อชนบธรรมเนียม ประเพณี และนับถือพุทธศาสนาเหมือนกัน มีส่วนในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างไทยและ สปป.ลาว

ผู้ให้สัมภาษณ์จาก	ชนบธรรมเนียม ประเพณี ศาสนา มีส่วนในการสร้างความสัมพันธ์		รวม
	มีส่วน	ไม่มีส่วน	
ประเทศไทย	17	-	17
สปป.ลาว	18	-	18
รวม	35	-	35

จากตารางที่ 4.4 ผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งจากฝ่ายไทยและฝ่ายลาวทั้งหมด 35 ท่าน เห็นว่าชนบธรรมเนียม ประเพณี และการนับถือพุทธศาสนาเหมือนกัน มีส่วนในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างไทยและ สปป.ลาว

4). การมีส่วนร่วมของประชาชนในงานประเพณีหรือเทศกาลสำคัญๆ

จากประเด็นในหัวข้อนี้ ผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งคนไทยและคนลาวเห็นว่างานประเพณีหรือเทศกาลสำคัญๆ ช่วยให้มี การสังสรรค์แลกเปลี่ยนวัฒนธรรม และสร้างความคุ้นเคยระหว่างประชาชนต่อกันได้เป็นอย่างดี ตำรวจของไทยที่เคยปฏิบัติงานในพื้นที่ จ.หนองคายให้ข้อมูลเสริม

ว่าประชาชนของทั้งสองประเทศได้เข้าร่วมในประเพณีของกันและกันและกันที่จัดบริเวณจังหวัดชายแดนอย่างสม่ำเสมอ เช่น ประเพณีการแข่งขันเรือยาว ประเพณีสงกรานต์ เป็นต้น ทำให้กระชับความสัมพันธ์ที่มีอยู่ให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น โดยสรุปได้ดังตารางที่ 4.5 ต่อไปนี้

ตารางที่ 4.5 ความคิดเห็นของกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในงานประเพณีหรือเทศกาลสำคัญๆ มีส่วนในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างไทยและ สปป.ลาว

ผู้ให้สัมภาษณ์จาก	การมีส่วนร่วมของประชาชนในงานประเพณี มีส่วนสร้างความสัมพันธ์		รวม
	มีส่วน	ไม่มีส่วน	
ประเทศไทย	17	-	17
สปป.ลาว	18	-	18
รวม	35	-	35

จากตาราง จะเห็นว่ากลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมด 35 ท่าน มีความเห็นว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในงานประเพณีหรือเทศกาลสำคัญๆ มีส่วนในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างไทยและ สปป.ลาว มีการร่วมกิจกรรม และประเพณีที่มีขึ้นของสองฝั่งโขงทุกปี

5). การมีส่วนร่วมของประชาชนในงานประเพณี "ฮีตสิบสอง" หรืองานบุญสิบสองเดือน

จากประเด็นคำถามที่ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในงานประเพณี "ฮีตสิบสอง" หรืองานบุญสิบสองเดือน มีส่วนส่งเสริมความสัมพันธ์ไทย-ลาวนั้น นักวิชาการของไทยเห็นด้วยว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนทั้งสองในงานประเพณีต่างๆ นั้น ทำร่วมกันมานานแล้ว แต่มีข้อปลีกย่อยที่แตกต่างกันไป บางอย่างได้เพิ่มเติมรายละเอียด บางอย่างลดลง เพื่อปรับให้เข้ากับท้องถิ่นของตนเอง เช่น ประเพณีเทศมหาชาติของลาวหรือของภาคอีสานอยู่ในระหว่างเดือนสี่เดือนห้า ส่วนภาคกลางของไทยอยู่ระหว่างในพรรษา และออกพรรษา ส่วนประเพณีข้าวประดับดิน ข้าวสลากรัตตรักเป็นประเพณีที่เกิดจากพุทธศาสนาเหมือนกัน

ผู้สื่อข่าวจากฝ่ายไทยท่านหนึ่งเห็นด้วยที่ว่าไทยและลาวมีประเพณี "ฮีตสิบสอง" และ "คลองสิบสี่" คล้ายกับของอีสาน ช่วยให้เกิดความรู้สึกว่าเป็นคนกลุ่มเดียวกัน มีวัฒนธรรมประเพณีอันเดียวกัน ไม่เกิดความรู้สึกแปลกแยกหรือมีความแตกต่างกัน

ข้าราชการของลาวท่านหนึ่งได้ให้ข้อคิดเห็นว่า ทั้งคนไทยและลาวต่างยึดถือประเพณี "ฮีตลิบสอง" แบบเดียวกัน ในการดำเนินประเพณีต่างๆ ประจำปี เช่น ประเพณีลอยกระทง ประเพณีสงกรานต์ เป็นต้น แต่มีผลกระทบคือคนไทยบางคนได้ทำให้ประเพณีกลายเป็นธุรกิจเกินไป ทำทุกอย่างให้เป็นเงินเป็นทอง

ความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์จากทั้งสองฝ่าย สรุปได้ตามตารางที่ 4.6 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.6 ความคิดเห็นของกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในงานประเพณี "ฮีตลิบสอง" หรืองานบุญลิบสองเดือน มีส่วนในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างไทย และ สปป.ลาว

ผู้ให้สัมภาษณ์จาก	การมีส่วนร่วมในงานประเพณี มีส่วนสร้างความสัมพันธ์		รวม
	มีส่วน	ไม่มีส่วน	
ประเทศไทย	17	-	17
สปป.ลาว	18	-	18
รวม	35	-	35

จากตาราง พบว่ากลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งคนลาวและคนไทยทั้งหมด 35 ท่าน เห็นด้วยว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในงานประเพณี "ฮีตลิบสอง" หรืองานบุญลิบสองเดือน มีส่วนในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างไทยและ สปป.ลาว

4.1.5 ท่านคิดว่าการที่ไทยและ สปป.ลาวมีระบอบการปกครองที่แตกต่างกัน (ไทยมีระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย ส่วนสปป.ลาวมีระบอบการปกครองแบบสังคมนิยม) เป็นปัจจัยส่งเสริมหรืออุปสรรคต่อความสัมพันธ์ระหว่างไทยและ สปป.ลาวหรือไม่ อย่างไร? (ในด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การเมือง การติดต่อไปมาหาสู่กัน)

จากคำถามเกี่ยวกับระบอบการปกครองที่แตกต่างกันระหว่างประเทศไทย และ สปป.ลาวนั้น ผู้ให้สัมภาษณ์คนไทยหลายท่านให้ความเห็นว่าการเมืองในอดีตน่าจะมีผลมากกว่า โดยเฉพาะสมัยที่ลาวเปลี่ยนแปลงการปกครองใหม่ๆ ในปี ค.ศ. 1975 ซึ่งตรงกับช่วงที่รัฐบาลไทยต่อต้านคอมมิวนิสต์อย่างรุนแรง ความคิดดังกล่าวอาจจะส่งผลมาถึงปัจจุบันบ้าง และเมื่อมองถึงความไว้วางใจต่อกัน ลึกๆ แล้ว สปป.ลาวก็ยังไม่ไว้วางใจไทยเท่าไรนักเมื่อเทียบกับประเทศเวียดนาม แต่ด้วยความจำเป็นต้องขอความช่วยเหลือจากไทย จึงต้องมีความสัมพันธ์กับไทย

นักธุรกิจของไทยท่านหนึ่งมองว่าเรื่องการเมืองเป็นเรื่องที่ สปป.ลาวไม่อยากจะให้ใครไปยุ่งเกี่ยว ถือว่าเป็นเรื่องภายในประเทศ การบริหารประเทศของ สปป.ลาวแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มอย่างชัดเจน คือ กลุ่มผู้นำยุคเก่ากับผู้นำยุคใหม่ ผู้นำยุคใหม่ที่บริหารประเทศต้องการการตัดสินใจที่รวดเร็ว และเป็นระบบสากล แต่ผู้นำยุคเก่ายังมีอำนาจในพรรคอย่างมาก และได้รับการยกย่องเป็นวีรบุรุษ เพราะถ้าไม่มีกลุ่มคนดังกล่าวแล้ว สปป.ลาวก็จะไม่ได้เอกราชเหมือนอย่างเช่นปัจจุบันนี้ ซึ่งเป็นผลทำให้การพัฒนาประเทศของ สปป.ลาวยังดำเนินไปไม่ดีเท่าที่ควร

นักวิชาการของไทยอีกท่านหนึ่งกล่าวว่าจากประวัติศาสตร์การเมืองของ สปป.ลาว ต้องการให้ประเทศฝ่ายคอมมิวนิสต์ (สหภาพโซเวียต เวียดนาม) มาช่วยในการผลักดันฝรั่งเศสซึ่งเป็นเจ้าอาณานิคมในขณะนั้นให้พ้นจากประเทศ ในที่สุด สปป.ลาวจึงกลายเป็นคอมมิวนิสต์ตามไปด้วย ซึ่งประเทศไทยถือว่าเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของประเทศ ประกอบกับรัฐบาลไทยไม่ค่อยชอบคอมมิวนิสต์มากเท่าไรนัก เป็นผลทำให้ทั้งสองประเทศเกิดความระแวงต่อกัน

แต่ผู้ให้สัมภาษณ์ที่เป็นตำรวจของไทยก็ไม่เห็นว่าการปกครองที่แตกต่างกันจะก่อให้เกิดอุปสรรคต่อความสัมพันธ์ เพราะแต่ละประเทศต่างก็ปกครอง และอยู่ในกฎระเบียบของตนเอง ไม่ได้ข้องเกี่ยวกันอยู่แล้ว ส่วนนักวิชาการชาวต่างชาติท่านหนึ่งเห็นว่าการปกครองที่แตกต่างกันนี้อาจจะก่อให้เกิดปัญหาบ้างแต่ไม่มากนัก และจะสามารถแก้ไขได้ในที่สุด

สำหรับทางด้านฝ่าย สปป.ลาวนั้น ผู้ให้สัมภาษณ์หลายท่านได้ให้ข้อคิดเห็นว่าปัญหาจะไม่เกิดขึ้นถ้าแต่ละประเทศปฏิบัติหน้าที่ตามระบอบกฎหมายของตนเอง ถึงแม้ว่าความสัมพันธ์ระหว่างกันนั้นหลีกเลี่ยงไม่ได้ เพราะต่างฝ่ายต่างก็มีผลประโยชน์ร่วมกัน แต่ไม่ควรเข้าไปแทรกแซงกิจการภายในของกันและกัน และควรยึดหลักอยู่ร่วมกันอย่างสันติ 5 หลักการ ดังที่ได้กล่าวไว้แล้วในข้อ 4.1.2

ผู้ให้สัมภาษณ์ที่เป็นทหารท่านหนึ่งของ สปป.ลาวเห็นว่าการปกครองที่แตกต่างกันไม่ได้เป็นอุปสรรคต่อความสัมพันธ์ เพราะ สปป.ลาว ถือนโยบายต่างประเทศอันดีงามตลอดมา และความสัมพันธ์ของไทย-ลาวเป็นไปตามสภาพความเป็นจริง คืออยู่บนพื้นฐานของความถูกต้อง และปรองดองกัน ส่วนนักธุรกิจลาวกล่าวว่ายังไม่เห็นว่าการเมืองที่แตกต่างกันจะเป็นอุปสรรคต่อความสัมพันธ์ เพราะปัจจุบันนี้การมองโลกของผู้นำประเทศต่างๆ เปลี่ยนไปมาก ผู้นำแต่ละคนได้เรียนรู้ว่าถึงแม้ว่าการปกครองจะต่างกัน แต่ก็สามารถพัฒนาให้มีความเจริญด้วยกันได้ และที่สำคัญต้องมีความเข้าใจกันมากขึ้นกว่าเดิม เพราะตอนนี้แต่ละฝ่ายยังเข้าใจกันไม่พอ

ข้าราชการของ สปป.ลาวท่านหนึ่งมองว่าระบบการเมืองต้องขึ้นอยู่กับแต่ละประเทศ ขึ้นกับผู้นำประเทศว่าจะเลือกวิธีไหน และวิธีนั้นจะเหมาะสมกับประเทศตัวเองหรือไม่ เพราะผู้นำ

ต้องเล็งถึงการพัฒนาประเทศชาติ ให้ประชาชนอยู่ดีกินดี แต่ความแตกต่างทางการเมืองการปกครองก็ไม่ใช่เป็นอุปสรรคต่อความสัมพันธ์ระหว่างไทย-ลาว ส่วนสื่อมวลชนลาวแสดงความคิดเห็นว่าการปกครองประเทศของ สปป.ลาวและไทยนั้นมีรูปแบบของใครของมัน คงไม่มีส่วนที่เป็นอุปสรรคต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

ผู้ให้สัมภาษณ์คนลาวอีกท่านหนึ่งเห็นว่าการปกครองที่แตกต่างกันไม่เป็นอุปสรรคต่อความสัมพันธ์ แต่คำว่า "ประชาธิปไตย" ในความหมายของแต่ละประเทศอาจจะแตกต่างกัน สปป.ลาวก็พอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่ เพราะสถานการณ์มีความจำเป็นต้องให้ประเทศเดินตามเส้นทางสังคมนิยม ไทยมีระบบเกือบเสรีนิยม แต่อย่างไรก็ตามก็ไม่ได้กระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่าง 2 ประเทศ โดยสรุปความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์ของทั้งสองฝ่ายตามตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.7 ความคิดเห็นของกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ที่ว่า ไทยและ สปป.ลาวมีระบอบการปกครองที่แตกต่างกัน ทำให้มีปัญหาต่อความสัมพันธ์ระหว่างไทยและ สปป.ลาว

ผู้ให้สัมภาษณ์จาก	การปกครองที่แตกต่างกัน ทำให้มีปัญหาต่อความสัมพันธ์			รวม
	มีปัญหา	ไม่มีปัญหา	ไม่แสดงความคิดเห็น	
ประเทศไทย	8	9	-	17
สปป.ลาว	2	15	1	18
รวม	10	24	1	35

จากตารางที่ 4.7 จะเห็นว่าผู้ให้สัมภาษณ์จากประเทศไทยและ สปป.ลาว มีความเห็นที่แตกต่างกัน กล่าวคือ ผู้ให้สัมภาษณ์จากประเทศไทยมีความเห็นที่ก้ำกึ่งกัน โดย 9 ท่าน เห็นว่าการที่ประเทศไทยและ สปป.ลาวมีระบอบการปกครองที่แตกต่างกัน ไม่ได้ก่อให้เกิดปัญหาต่อความสัมพันธ์ระหว่างสองประเทศแต่อย่างใด แต่อีก 8 ท่าน เห็นว่าเป็นปัญหา ส่วนในกรณีของผู้ให้สัมภาษณ์จาก สปป.ลาว 18 ท่านนั้น กลับมีเพียง 2 ท่านเท่านั้นที่เห็นว่าการที่ประเทศไทยและ สปป.ลาวมีระบอบการปกครองที่แตกต่างกัน ทำให้มีปัญหาต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศทั้งสอง แต่ส่วนใหญ่คือ 15 ท่านเห็นว่าไม่มีปัญหา มีเพียง 1 ท่านเท่านั้นที่ไม่ได้แสดงความคิดเห็นในเรื่องนี้ โดยอ้างว่าเป็นเรื่องของการเมือง ไม่ขอพูด

4.1.6 การมีความสัมพันธ์ทางการทูตที่ยาวนานถึง 50 ปี เป็นเครื่องชี้ถึงความสัมพันธ์อันดีระหว่างกันได้หรือไม่?

สำหรับความคิดเห็นของกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ต่อประเด็นคำถามที่ว่า การมีความสัมพันธ์ทางการทูตที่ยาวนานถึง 50 ปี เป็นเครื่องชี้ถึงความสัมพันธ์อันดีระหว่างกันนั้น ผู้ให้สัมภาษณ์ได้แสดงความคิดเห็นดังตารางที่ 4.8 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.8 ความคิดเห็นของกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ต่อการมีความสัมพันธ์ทางการทูตที่ยาวนานถึง 50 ปี เป็นเครื่องชี้วัดความสัมพันธ์อันดีระหว่างกัน

ผู้ให้สัมภาษณ์จาก	การมีความสัมพันธ์ทางการทูต เป็นเครื่องชี้วัดความสัมพันธ์		รวม
	ได้	ไม่ได้	
ประเทศไทย	14	3	17
สปป.ลาว	16	2	18
รวม	30	5	35

จากตารางที่ 4.8 เห็นว่าผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ (รวมทั้งหมด 30 ท่าน จาก ไทย 14 ท่าน และ สปป.ลาว 16 ท่าน) มีความคิดเห็นว่าการมีความสัมพันธ์ทางการทูตที่ยาวนานถึง 50 ปี เป็นเครื่องชี้วัดความสัมพันธ์อันดีระหว่างกันได้แน่นอน ถึงแม้ว่าบางช่วงจะเกิดเหตุการณ์ที่ขัดแย้งกันรุนแรง แต่ก็เป็นเรื่องชั่วคราวชั่วคราว และแก้ไขปัญหได้ในที่สุด

โดยผู้ให้สัมภาษณ์จากฝ่ายไทยและจาก สปป.ลาว หลายท่านให้ข้อคิดเห็นว่าการมีความสัมพันธ์ทางการทูต ก็ถือว่าเป็นเครื่องชี้วัดถึงความสัมพันธ์ได้ จากความสัมพันธ์ที่ยาวนานถึง 50 ปี ซึ่งให้เห็นว่าไทยยอมรับลาวมานานแล้ว ถึงแม้ว่าจะมีระบอบการปกครองที่แตกต่างกันก็ตาม

ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนน้อย (รวมทั้งหมด 5 ท่าน จากไทย 3 ท่าน และสปป.ลาว 2 ท่าน) เท่านั้นที่มีความคิดเห็นตรงกันข้าม โดยให้ความเห็นในช่วงที่ไทยและ สปป.ลาวมีการทูตที่ยาวนานถึง 50 ปี นั้น ก็มีปัญหาที่ขัดแย้งกันหลายครั้ง จนเกิดเป็นความขัดแย้งที่รุนแรง ดังเช่นเหตุการณ์กรณี 3 หมู่บ้าน จ.อุดรดิตถ์ หรือเหตุการณ์ที่บ้านร่มเกล้า จ.พิษณุโลก เป็นต้น

โดยผู้สื่อข่าวคนไทยท่านหนึ่งให้เหตุผลเพิ่มเติมว่าบางช่วงของความสัมพันธ์ โดยเฉพาะในช่วงสงครามปลดปล่อย ช่วงสงครามเวียดนาม ไทยได้ส่งกำลังทหารไปปฏิบัติการรบในดินแดนของ สปป.ลาว และได้ร่วมกับสหรัฐอเมริกาเข้าไปแทรกแซงทางการเมือง และการทหาร

ใน สปป.ลาว เพื่อต่อสู้กับลัทธิคอมมิวนิสต์ ซึ่งข้อนี้เป็นปมปัญหาทางประวัติศาสตร์ที่ประชาชนลาวยังไม่ลืม

4.1.7 ท่านคิดว่าการเสด็จเยือน สปป.ลาว ของพระบรมวงศานุวงศ์ของไทย และการแลกเปลี่ยนเยี่ยมเยือนของผู้นำระดับสูงของทั้งสองประเทศอย่างสม่ำเสมอ สามารถใช้เป็นเครื่องวัดประการหนึ่งถึงความสัมพันธ์อันดีระหว่างประเทศไทยและ สปป.ลาวได้หรือไม่? เพราะอะไรถึงคิดเช่นนั้น?

การเสด็จเยือนลาวของพระบรมวงศานุวงศ์ของไทย และการแลกเปลี่ยนเยี่ยมเยือนกันอย่างสม่ำเสมอของผู้นำทางการเมืองทั้งสองฝ่าย ถือว่าเป็นความสัมพันธ์ทางการทูตวิธีหนึ่ง ซึ่งผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งจากฝ่ายไทย และ สปป.ลาว ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับเรื่องนี้ไว้อย่างหลากหลาย โดยในขั้นแรกขอให้ความเห็นในภาพกว้างก่อน ต่อจากนั้นจะให้ความคิดเห็นที่หลากหลาย

ตารางที่ 4.9 ความคิดเห็นของกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ที่ว่า การเสด็จเยือน สปป.ลาวของพระบรมวงศานุวงศ์ของไทย และการแลกเปลี่ยนเยี่ยมเยือนของผู้นำระดับสูงของทั้งสองประเทศ สามารถใช้เป็นเครื่องวัดถึงความสัมพันธ์อันดีระหว่างประเทศไทยและ สปป.ลาว

ผู้ให้สัมภาษณ์จาก	การเสด็จเยือน สปป.ลาวของพระบรมวงศานุวงศ์ของไทย และการแลกเปลี่ยนเยี่ยมเยือนของผู้นำเป็นเครื่องวัดความสัมพันธ์			รวม
	ได้	ไม่ได้	มีบางส่วน	
ประเทศไทย	17	-	-	17
สปป.ลาว	17	-	1	18
รวม	34	-	1	35

จากตารางที่ 4.9 พบว่าผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนมาก (รวมทั้งหมด 34 ท่าน จากไทยและ สปป.ลาว ฝ่ายละ 17 ท่าน) เห็นว่าการเสด็จเยือน สปป.ลาวของพระบรมวงศานุวงศ์ของไทย เช่น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พร้อมสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ และสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เมื่อครั้งเสด็จเปิดสะพานมิตรภาพไทย-ลาว หรือการเสด็จเยือน สปป.ลาวเป็นประจำของ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี และการแลกเปลี่ยน

เยี่ยมเยือนของผู้มีระดับสูงของทั้งสองประเทศอย่างสม่ำเสมอ สามารถเป็นเครื่องวัดประการหนึ่งถึงความสัมพันธ์อันดีระหว่างประเทศไทย และ สปป.ลาว ได้เป็นอย่างดี

มีผู้ให้สัมภาษณ์จาก สปป.ลาว 1 ท่าน ที่ตอบว่าการเสด็จเยือน สปป.ลาวของพระบรมวงศานุวงศ์ของไทย และการแลกเปลี่ยนเยี่ยมเยือนของผู้มีระดับสูงของทั้งสองประเทศอย่างสม่ำเสมอ เป็นเครื่องวัดถึงความสัมพันธ์อันดีระหว่างประเทศไทย และ สปป.ลาวเพียงบางส่วนเท่านั้น

โดยนักธุรกิจของไทยท่านหนึ่งกล่าวว่า การที่พระบรมวงศานุวงศ์ของไทยเสด็จเยือน สปป.ลาวมีผลเป็นอย่างมากต่อความสัมพันธ์ระหว่างสองประเทศ และมีผลสูงต่อคนยุคเก่า โดยเฉพาะสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ที่เป็นขวัญใจของทั้งคนยุคเก่าและยุคใหม่ เป็นผู้ทันสมัยและเข้าใจความคิดของคนลาวได้ดี เมื่อพระองค์เสด็จไปแห่งใดก็ได้รับการสรรเสริญ

เจ้าหน้าที่ธนาคารของไทยท่านหนึ่งกล่าวว่า เมื่อครั้งที่จะมีพิธีเปิดสะพานมิตรภาพไทย-ลาว ทราบว่าประชาชนลาวปลื้มใจเมื่อจะมีกษัตริย์ และพระบรมวงศานุวงศ์ของไทยจะเสด็จไปเยือน สปป.ลาว และเมื่อได้ทราบข่าวว่าพระมหากษัตริย์ไทยไม่เคยเสด็จประพาสต่างประเทศนานถึง 30 ปี แต่เลือกที่จะเสด็จมา สปป.ลาว ถึงแม้ว่าในช่วงหลังๆ จะมีผู้นำจากประเทศต่างๆ กราบบังคมทูลเชิญพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จเยือนประเทศของตนอยู่เสมอ แต่พระองค์ก็มิได้เสด็จไปประเทศใดอีกเลย พระองค์ทรงเป็นสัญลักษณ์ของความดี ความสง่างาม เมื่อไปเยือน สปป.ลาวครั้งนั้นจึงทำให้คนลาวปลื้มใจมาก นอกจากนี้ พระองค์ยังสร้างโครงการในพระราชดำริช่วยเหลือชนห้วยซัวใน สปป.ลาว ซึ่งถือว่าเป็นของขวัญอันหนึ่งให้แก่ประชาชนชาวลาว ทำให้สามารถทำการเกษตรได้ทั้งฤดูฝนและฤดูแล้ง และเป็นตัวอย่างการทำการเกษตรที่ถูกหลักการให้แก่ประชาชนลาว ทำให้มีผลผลิตทางการเกษตรเพิ่มมากขึ้น

นักวิชาการของไทยให้ข้อมูลเสริมว่าการที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ เสด็จเยือน สปป.ลาวอาจจะมองได้ว่าเป็นการทูตเชิงราชวงศ์ หรือการทูตเชิงวัฒนธรรม พระองค์เปรียบเสมือนทูตของทั้งสองประเทศ ในฐานะที่ สปป.ลาวเคยมีสถาบันกษัตริย์มาก่อน และหายไปนับแต่ที่มีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง สิ่งที่สามารถนำมายึดเหนี่ยวแทนได้คือราชวงศ์ของไทย และอุดมการณ์ของพรรคประชาชนปฏิวัติลาว แต่เมื่ออุดมการณ์ของพรรคฯ มีปัญหา ประชาชนจึงหาสิ่งยึดเหนี่ยวอย่างอื่นแทน คือราชวงศ์ของไทยนั่นเอง

ในเรื่องของผู้มีระดับสูงของทั้งสองประเทศที่แลกเปลี่ยนเยี่ยมเยือนกันนั้น นักวิชาการคนไทยท่านเดิมเห็นว่าเป็นเรื่องการเมืองมากกว่า และเป็นหน้าที่ที่จะต้องทำแบบนั้น

โดยเฉพาะการเดินทางไปเยือนประเทศต่างๆ ของผู้นำระดับสูง (นายกรัฐมนตรี) เมื่อเข้ารับตำแหน่งใหม่ เป็นการแสดงให้เห็นถึงการจัดลำดับความสำคัญที่เราให้ความสำคัญต่อประเทศนั้นๆ ว่าอยู่ในระดับใด ที่ต้องตระหนักคือการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์การเมืองไทยทำให้ต้องเปลี่ยนผู้นำบ่อย บางครั้งอาจจะทำให้เกิดปัญหา ดังนั้นผู้นำประเทศในแต่ละยุคจะต้องให้ความสำคัญในเรื่องนี้ เช่น การเยี่ยมเยือนประเทศเพื่อนบ้านควรทำให้ทั่วถึง มิฉะนั้นก็อาจจะมีการเปลี่ยนรัฐบาลใหม่อีก

ผู้สื่อข่าวจากฝ่ายไทยท่านหนึ่งให้ความเห็นว่าเมื่อผู้นำไทยให้ความสำคัญที่จะไปเยือน สปป.ลาว ทำให้ประชาชนลาวเห็นว่าผู้นำของ สปป.ลาวมีความเสมอภาคทัดเทียมกับผู้นำของไทย และส่งผลทางด้านจิตวิทยา ลดช่องว่างปัญหาเรื่องความไม่เสมอภาคทัดเทียมกันได้เป็นอย่างดี

ส่วนผู้ให้สัมภาษณ์ชาวลาวส่วนมากชื่นชมพระบรมวงศานุวงศ์ของไทย โดยเฉพาะแนวคิด “เศรษฐกิจพอเพียง” ที่เป็นพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ผู้ให้สัมภาษณ์คนลาวท่านหนึ่งกล่าวว่าจริงๆ แล้วการทำเกษตรลักษณะนี้มีมานานแล้ว แต่คนไปเห็นความสำคัญของระบบทุนนิยมมากเกินไป พระองค์จึงมีแนวคิดให้ประชาชนหันกลับไปมองสิ่งดีๆ ในอดีต มองสิ่งที่อยู่รอบตัวที่สามารถทำให้ชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุข

ผู้ให้สัมภาษณ์คนลาวที่เห็นว่าการเสด็จเยือน สปป.ลาวของพระบรมวงศานุวงศ์ของไทย สามารถเป็นเครื่องวัดได้เพียงบางส่วนเท่านั้นต่อความสัมพันธ์อันดีระหว่างประเทศไทย และ สปป.ลาว ให้เหตุผลว่าจริงๆ แล้วคนลาวชื่นชม และรักในพระบรมวงศานุวงศ์ของไทย แต่แสดงออกมากไม่ได้ เพราะเกรงจะเกิดปัญหากับรัฐบาล ตัวอย่างเช่น เมื่อสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จเยือน สปป.ลาวแต่ละครั้งจะไม่ค่อยมีการประชาสัมพันธ์เท่ากับการที่ผู้นำของเวียดนามมาเยือน สปป.ลาว แต่ประชาชนลาวทั่วไปกลับแสดงความนิยมชื่นชมมาก ซึ่งตรงกับความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์คนไทยอีกหลายท่าน

ส่วนเรื่องการเยือนของผู้นำรัฐบาลของทั้งสองประเทศ ผู้ให้สัมภาษณ์คนลาวหลายท่านได้ให้ข้อคิดเห็นว่าประเทศไทยเปลี่ยนรัฐบาลบ่อย ซึ่งอาจจะมีผลต่อการแลกเปลี่ยนเยี่ยมเยือนกัน และนโยบายต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศได้ นี่ก็เป็นข้อแตกต่างอีกประการหนึ่งระหว่างผู้นำในระบอบประชาธิปไตย กับผู้นำระบอบสังคมนิยม

4.1.8 ท่านคิดว่ากรณีที่คนลาวและคนไทยมีเชื้อชาติ ภาษา ศาสนา และขนบธรรมเนียมประเพณี ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมเหมือนกัน ทำให้คนของสองประเทศนี้มีระบบความเชื่อ และการรับรู้อย่างเดียวกัน อันส่งผลให้ประเทศทั้งสองมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันใช่หรือไม่? ท่านมีความเห็นอย่างไรในเรื่องนี้?

จากคำถามข้อนี้ ผู้ให้สัมภาษณ์คนไทยหลายท่านเห็นด้วยต่อคำถามข้างต้น และให้เหตุผลประกอบว่าการเป็นกลุ่มวัฒนธรรม มีอัตลักษณ์ทางภาษา-วัฒนธรรม ประเพณีอันเดียวกัน ทำให้รู้สึกใกล้ชิดกันมากยิ่งขึ้น

ผู้ให้สัมภาษณ์จาก สปป.ลาวหลายท่านก็ได้สนับสนุนต่อคำถามข้อนี้ และมีข้อคิดเพิ่มเติมว่าการนับถือศาสนาพุทธเหมือนกัน ที่ตั้งภูมิลำเนาใกล้เคียงกัน ภาษาพูด ประเพณีที่เหมือนกัน ทำให้มีแบบแผนการดำรงชีวิตที่คล้ายคลึงกัน และได้อ้างคำพูดของพลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ เมื่อสมัยเป็นนายกรัฐมนตรีของไทยและได้เดินทางมาเยี่ยมเยือน สปป.ลาว ว่า “ลาวไทยเป็นพี่น้องกัน ไปก็กินปลา มาก็กินข้าว”

นักพัฒนาจากสมาพันธ์แม่ญิงลาวท่านหนึ่งกล่าวว่าเมื่อเวลาใดที่รัฐบาลทั้งสองฝ่ายมีความฉลาดที่จะใช้ประชาชนเป็นเครื่องมือในการสร้างความสัมพันธ์ก็จะใช้ได้ผลทันที แต่ถ้าผู้นำหรือนักการเมืองจะสร้างให้เกิดความแตกแยกระหว่างสองประเทศ ประชาชนก็จะคล้อยตาม

ความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์จากฝ่ายไทยและ สปป.ลาว สรุปรวมได้ดังตารางดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.10 ความคิดเห็นของกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ที่ว่าคนไทยและคนลาวมีเชื้อชาติ ภาษา ศาสนา และขนบธรรมเนียมประเพณี ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมเหมือนกัน ทำให้มีระบบความเชื่อ และการรับรู้อย่างเดียวกัน อันส่งผลให้ประเทศทั้งสองมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

ผู้ให้สัมภาษณ์จาก	การมีเชื้อชาติ ภาษา ศาสนาอย่างเดียวกัน ทำให้มีระบบความเชื่อและการรับรู้อย่างเดียวกัน		รวม
	ใช่	ไม่ใช่	
ประเทศไทย	17	-	17
สปป.ลาว	18	-	18
รวม	35	-	35

จากตารางที่ 4.10 ผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมด 35 ท่าน เห็นพ้องต้องกันว่าการที่คนไทยและคนลาวมีเชื้อชาติ ภาษา ศาสนา และขนบธรรมเนียมประเพณี ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมเหมือนกัน ทำให้คนของสองประเทศมีระบบความเชื่อ และการรับรู้อย่างเดียวกัน อันส่งผลให้ประเทศทั้งสองมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

4.1.9 ท่านคิดว่าความสัมพันธ์ส่วนตัวระหว่างผู้นำในระดับต่างๆ ของทั้งสองประเทศนั้นนำไปสู่การมีความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดระหว่างกันใช่หรือไม่?

จากคำถามที่ว่าความสัมพันธ์ส่วนตัวของผู้นำประเทศในระดับต่างๆ จะมีส่วนช่วยสนับสนุนความสัมพันธ์อันดีนั้น ผู้ให้สัมภาษณ์คนไทยหลายท่านให้ความเห็นว่าถ้าผู้นำมีพื้นฐานที่ใกล้เคียงกัน เช่น จบการศึกษาที่เดียวกัน ก็อาจจะสะดวกกว่าคนที่ไม่เคยรู้จักกัน ถ้าผู้นำเข้าใจกัน การเจรจา การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสองประเทศก็มีบรรยากาศที่ดี และเมื่อผู้ใหญ่ในระดับบริหารเข้าใจกันถูกต้อง ก็จะมีผลกระทบไปสู่ประชาชนทั่วไปของทั้งสองประเทศโดยอัตโนมัติ ดังมีตัวอย่างให้เห็นในเรื่องของพลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ อดีตนายกรัฐมนตรีของไทย ที่มีความสัมพันธ์ส่วนตัวกับผู้นำประเทศของ สปป.ลาว ทำให้ความสัมพันธ์ในยุคนั้นเป็นไปอย่างราบรื่น และส่งผลถึงการเจรจาสงบศึกของเหตุการณ์บ้านร่มเกล้า ที่พลเอกเกรียงศักดิ์แม้ว่าจะเกษียณราชการแล้ว แต่กลับเป็นผู้อยู่เบื้องหลังของการเจรจายุติสงครามไทย-ลาวที่บ้านร่มเกล้า ซึ่งถือเป็นจิตวิทยาทางสังคมในการบริหารความสัมพันธ์ระหว่างประเทศอย่างหนึ่ง

ผู้ให้สัมภาษณ์ที่เป็นนักวิชาการชาวต่างชาติจากฝ่ายไทยเห็นว่าความสัมพันธ์ส่วนบุคคลของผู้นำระดับสูงมีส่วนช่วยส่งเสริมต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเป็นอย่างดี ถ้าผู้นำเหล่านั้นจริงใจ ไม่หลอกลวง แต่รัฐบาลไทยอาจจะไม่ค่อยไวใจลาวเท่าไรนัก เพราะสปป.ลาวยังเป็นระบอบสังคมนิยมอยู่

รองรัฐมนตรีกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมของ สปป.ลาว เห็นว่าความเข้าใจของบุคคลที่เป็นผู้นำมีความสำคัญต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ไม่ว่าจะประเทศใด ถ้าผู้นำเข้าใจกัน การเจรจาความสัมพันธ์กันก็ราบรื่น มีบรรยากาศที่ดี และถ้าผู้ใหญ่เข้าใจกันถูกต้อง ก็จะมีผลกระทบไปสู่ประชาชนในประเทศด้วย ที่ผ่านมามีความสัมพันธ์ลาว-ไทยสมัยพลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ เป็นนายกรัฐมนตรีนั้นเข้าใจกันดี ต่อมาในสมัยพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ก็มีการปะทะกันบริเวณแนวชายแดน และตั้งเครือข่ายพอสสมควร แต่ในที่สุดความตึงเครียดก็ก้าวมาสู่การเจรจาทกลงกันได้ ซึ่งเป็นสิ่งที่รอคอยของประชาชนลาว-ไทยทั้งสองฝั่ง เห็นได้ว่าความเข้าใจระหว่างผู้ใหญ่มีความสำคัญ ไม่ว่าจะใครเมื่อก้าวมาเป็นผู้นำของประเทศ ต้องดูปัญหาให้ถี่ถ้วน และคิดถึงผลประโยชน์ของประชาชนลาวและไทยสองฝั่งโขง ซึ่งเปรียบเสมือนบ้านพี่เมืองน้องกัน

ข้าราชการจากฝ่ายลาวท่านหนึ่งเห็นว่าความสัมพันธ์ส่วนตัวของผู้นำทั้งสองประเทศไม่มีผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศมากนัก ถ้าจะมีก็มิใช่ไม่มากเหมือนในอดีต เช่น สมัยของพลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ เพราะท่านมีความสนิทสนมกับบุคคลสำคัญระดับชั้นแนวหน้าด้านการเมืองของลาว

จากข้อมูลของผู้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับเรื่องนี้ บุคคลที่ถูกอ้างถึงมากที่สุดคือพลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ อดีตนายกรัฐมนตรีของไทย ซึ่งชี้ให้เห็นว่าเป็นบุคคลที่มีความสำคัญต่อประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ทางการเมืองระหว่างไทยและลาว และเป็นผู้นำจิตวิทยาทางสังคมมาใช้ในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศได้เป็นอย่างดี

ส่วนความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งสองฝ่ายต่อคำถามนี้ทั้งหมด ได้สรุปไว้ดังตารางที่ 4.11 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.11 ความคิดเห็นของกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ต่อความสัมพันธ์ส่วนตัวระหว่างผู้นำในระดับต่างๆ ของทั้งสองประเทศอันนำไปสู่การมีความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดระหว่างกัน

ผู้ให้สัมภาษณ์จาก	ความสัมพันธ์ส่วนตัวระหว่างผู้นำ ทำให้มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดระหว่างประเทศ			รวม
	ใช่	ไม่ใช่	มีไม่มาก	
ประเทศไทย	8	3	6	17
สปป.ลาว	8	2	8	18
รวม	16	5	14	35

จากตารางที่ 4.11 ผู้ให้สัมภาษณ์จำนวน 16 ท่าน (จากไทยและ สปป.ลาว ฝ่ายละ 8 ท่าน) เห็นว่าความสัมพันธ์ส่วนตัวระหว่างผู้นำในระดับต่างๆ ของทั้งสองประเทศนำไปสู่การมีความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดระหว่างทั้งสองประเทศ

ส่วนผู้ให้สัมภาษณ์จำนวน 5 ท่าน (จาก ไทย 3 ท่าน จาก สปป.ลาว 2 ท่าน) กลับไม่เห็นว่าคุณสมบัติส่วนตัวระหว่างผู้นำในระดับต่างๆ ของทั้งสองประเทศนำไปสู่การมีความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดระหว่างกัน เห็นว่าควรใช้นโยบายทางการเมืองมาตัดสินมากกว่า และควรจะมีการตัดสินใจของคนหมู่มาก มิใช่ขึ้นอยู่กับมติตัดสินใจของผู้ใดเพียงหนึ่งหรือสองคน

ผู้ให้สัมภาษณ์จำนวน 14 ท่าน (จากไทย 6 ท่าน จาก สปป.ลาว 8 ท่าน) เห็นว่าคุณสมบัติส่วนตัวระหว่างผู้นำในระดับต่างๆ ของทั้งสองประเทศนำไปสู่การมีความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดไม่มากนัก โดยเฉพาะเมื่อประเทศไทยเปลี่ยนผู้นำทางการเมืองบ่อย แต่ สปป.ลาวไม่ค่อยเปลี่ยนผู้นำ ก็ทำให้เกิดเป็นปัญหาอย่างหนึ่งได้

4.1.10 หลังจากปี ค.ศ. 1986 ที่ สปป.ลาวได้ปฏิรูปนโยบายพัฒนาเศรษฐกิจ และนโยบายต่างประเทศ พร้อมทั้งประกาศใช้นโยบายเงินธนาคารใหม่ และไทยได้ประกาศใช้นโยบายการเปลี่ยนนามรบให้เป็นสนามการค้า ท่านคิดว่าความสัมพันธ์ระหว่างไทยและ สปป.ลาวในมิติใหม่ทางเศรษฐกิจเป็นอย่างไร?

หลังจากปี ค.ศ. 1986 ที่ สปป.ลาวได้ปฏิรูปนโยบายพัฒนาเศรษฐกิจและนโยบายต่างประเทศ พร้อมทั้งประกาศใช้นโยบายเงินธนาคารใหม่ และไทยได้ประกาศใช้นโยบายเปลี่ยนนามรบให้เป็นสนามการค้า ผู้ให้สัมภาษณ์ได้แสดงข้อคิดเห็นต่อความสัมพันธ์ระหว่างไทยและ สปป.ลาว ในมิติใหม่ทางเศรษฐกิจ ซึ่งทุกท่านมองว่าเศรษฐกิจเป็นตัวนำความสัมพันธ์ด้านอื่นๆ โดยสรุปได้ดังนี้

ในภาพรวม นักธุรกิจของลาวท่านหนึ่งมองว่าเป็นโชคของ สปป.ลาว ที่เกิดการล่มสลายของสหภาพโซเวียตเพราะเป็นโอกาสอันดีที่ทำให้ สปป.ลาวได้รับเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจของประเทศ และเป็นโอกาสที่ สปป.ลาวจะพัฒนาตนเอง เมื่อสหภาพโซเวียตและเวียดนามลดความช่วยเหลือที่มีแก่ สปป.ลาวลง ทำให้ สปป.ลาวไม่สามารถอยู่ได้ด้วยตัวเอง เมื่อโลกเชื่อมเป็นอันเดียวกัน (Globalization) และเมื่อ สปป.ลาวเข้าเป็นสมาชิกของกลุ่มอาเซียนแล้ว ต่อไปก็จำเป็นต้องติดต่อกับประเทศอื่นๆ ในโลก มีการค้าขายด้วยสันติวิธี ซึ่งการเข้าสู่ตลาดใหม่ของ สปป.ลาวนั้นยังต้องการการเรียนรู้อีกมาก โดยเฉพาะเมื่อ สปป.ลาวไม่มีทางออกสู่ทะเล ก็ยังมีความจำเป็นต้องผูกพันกับประเทศเพื่อนบ้าน ไม่ว่าจะเวียดนาม หรือไทย สิ่งที่ไทยนำมาให้ สปป.ลาวเป็นสิ่งดี มีการกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาประเทศ มีการเปิดตลาด ทำให้มีนักธุรกิจของเกิดขึ้น ประชาชนมีฐานะดีขึ้น มีการพัฒนาตัวเอง แต่ผลเสียที่ตามมาก็มีบ้าง โดยนักพัฒนาเอกชนของลาวท่านหนึ่งให้ตัวอย่างว่าเมื่อเกิดเศรษฐกิจฝืดเคืองในไทย ก็ส่งผลมาถึง สปป.ลาว แต่หนักกว่าเพราะ สปป.ลาวเสียดุลการค้าให้ไทยมากเกินไป คนในสังคมลาวฟุ่มเฟือยมากจนเกินฐานะของตนเอง ซึ่งก็ไม่แตกต่างจากประเทศไทยที่เกิดปัญหาทางเศรษฐกิจเพราะความฟุ่มเฟือย ชาวบ้านในชนบทที่มีชีวิตอยู่แบบเรียบง่ายก็ไม่มีผลกระทบมากนัก เกิดปัญหาไม่มาก เพราะไม่ได้อาศัยเครื่องอุปโภคบริโภคจากไทยมากเท่าไร

ความสัมพันธ์ของประเทศไทยและ สปป.ลาว ทางเศรษฐกิจ แยกพิจารณาคำตอบเป็นด้านๆ ได้ดังนี้

1). ด้านการค้าระหว่างประเทศ

ด้านการค้าระหว่างประเทศ นักพัฒนาจากองค์กรพัฒนาเอกชนท่านหนึ่งได้ให้ข้อคิดเห็นว่าถ้าดูตัวเลขการค้าขายระหว่างประเทศของประเทศไทยกับ สปป.ลาวเห็นว่าดีขึ้น สูงขึ้น ซึ่งเป็นการดีสำหรับไทย แต่ไม่รู้ว่าสำหรับ สปป.ลาวจะดีขึ้นด้วยหรือไม่ จุดนี้นักเศรษฐศาสตร์ของลาว

ไม่ชอบใจนัก เพราะการนำเข้าของลาวจากไทยมีมากกว่าการส่งออก ทำให้ สปป.ลาวเสียดุลการค้าต่อไทยทุกปี

ผู้สื่อข่าวของไทยเห็นว่าด้านการค้าระหว่างประเทศมีการขยายตัวเพิ่มมากขึ้นอย่างก้าวกระโดด มีมาตรการทางศุลกากร และการเปิดด้านการค้าบริเวณชายแดนเพิ่มมากขึ้น แต่อย่างไรก็ตาม ผู้ให้สัมภาษณ์จากธนาคารแห่งประเทศไทยเห็นว่าโครงสร้างการนำเข้าสินค้าไทยของ สปป.ลาวจะไม่ลดลงอย่างแน่นอน เพราะสินค้าของไทยคุณภาพค่อนข้างดี คนลาวนิยมของไทยมานานแล้ว และมีความภักดีต่อสินค้าไทยค่อนข้างสูง ถ้าจะเปลี่ยนมาใช้สินค้านำเข้าจากประเทศอื่นนั้นยากพอสมควร ทำให้ความสัมพันธ์ทางการค้าของทั้งสองประเทศจะคงอยู่ต่อไป

นักวิชาการจากฝ่ายไทยท่านหนึ่งเห็นว่าการค้าระหว่างไทยและ สปป.ลาวก็จะดีขึ้นเรื่อยๆ เพราะมีการคมนาคมที่อำนวยความสะดวกแก่การค้าขาย คือสะพานมิตรภาพไทย-ลาว ส่วนเรื่องของการค้าชายแดน เป็นการค้านอกระบบ ถึงแม้จะมีเจ้าหน้าที่ควบคุมอยู่ แต่ก็ไม่สามารถดูแลได้ทั่วถึงตลอดแนวชายแดน เพราะมีระยะทางยาวมาก คาดว่าการค้าชายแดนจะทำรายได้มหาศาลต่อพ่อค้าที่หลบหนีการค้าอย่างถูกกฎหมายเหล่านี้

ด้านสินค้าที่นำเข้าและส่งออกของ สปป.ลาว ผู้ให้สัมภาษณ์จากฝ่ายลาวได้ให้คำตอบตรงกันว่าสินค้าส่งออกจาก สปป.ลาวมาไทย คือ กระแสไฟฟ้า สินค้าจากป่า กาแฟ ส่วนในช่วงหลังนี้ในภาพรวม สปป.ลาวส่งออกเสื้อผ้าเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาคือกระแสไฟฟ้า และผลิตภัณฑ์ไม้ต่างๆ ส่วนสินค้าขาเข้าส่วนมากมาจากไทย ตั้งแต่อดีตมาแล้ว เพราะการขนส่งสินค้าเป็นไปอย่างสะดวกและใกล้กว่า ค่าใช้จ่ายในการขนส่งสินค้าถูกกว่า ปัจจุบันเริ่มมีสินค้าจากจีนและเวียดนามบ้าง รัฐบาลลาวจะให้สิทธิพิเศษแก่เวียดนามเป็นอันดับหนึ่ง มีนโยบายพิเศษต่อกัน สินค้าหลายชนิดไม่เก็บภาษีทำให้สินค้าอุปโภคบริโภคของเวียดนามราคาถูก แนวโน้มสินค้านำเข้าจากไทยอาจจะลดลง เพราะรัฐบาลกำลังส่งเสริมการผลิตภายในประเทศเท่าที่สามารถจะทำได้ และคาดว่า การนำเข้าจะลดลงเรื่อยๆ

ผู้ให้สัมภาษณ์ของลาวอีกท่านหนึ่งให้ข้อมูลว่าเมื่อ สปป.ลาวต้องพึ่งพิงสินค้าจากไทยมาก ทำให้เกิดปัญหาเศรษฐกิจตามมา สปป.ลาวผลิตสินค้าเองได้น้อยมาก การผลิตสินค้าบางอย่างไม่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนในประเทศได้

2). ด้านการลงทุนระหว่างประเทศ

ด้านการลงทุนระหว่างประเทศ ผู้ให้สัมภาษณ์คนไทยหลายท่านเห็นว่ารัฐบาลลาวตระหนักว่าการลงทุนเป็นสิ่งที่ดี และเป็นช่องทางที่จะนำไปสู่การพัฒนาประเทศได้ แต่ในอีกแง่มุมมองหนึ่งอาจมองได้ว่าถ้ามีการลงทุนจากต่างประเทศเข้ามามากขึ้น ทำให้คิดว่าประเทศของเขาจะกลายเป็นเมืองขึ้นในอุดมการณ์ของคนอื่นหรือไม่ ดังเช่นปัญหาที่ประเทศไทยประสบอยู่ในเวลานี้ แต่ในส่วนประชาชนของลาวมองว่าเป็นสิ่งดี เพราะตั้งแต่ ค.ศ. 1986 ก็ไม่ค่อยจะเห็นการพัฒนาในประเทศเท่าไร เพราะไม่มีคนเข้ามาลงทุน แต่ปัจจุบันนี้มีการลงทุน ทำให้ประชาชนลาวมีงานทำเพิ่มขึ้น และมีรายได้เพิ่มขึ้นตามไปด้วย

เจ้าหน้าที่ธนาคารจากฝ่ายไทยท่านหนึ่งเห็นว่าตั้งแต่มีการใช้นโยบายเปลี่ยนแปลงสภาพให้เป็นตลาดการค้าก็มีนักลงทุนของไทยเข้าไปลงทุนประกอบการด้านต่างๆ เพิ่มมากขึ้น ทั้งในด้านพลังงาน อุตสาหกรรมสิ่งทอ การพัฒนาเส้นทางคมนาคม การบริการ ฯลฯ ตามสถิติตัวเลข ประเทศไทยเข้าไปลงทุนใน สปป.ลาวมากที่สุด ในด้านธนาคารก็มาก เพราะเป็นการขยายธุรกิจการแลกเปลี่ยน (Business Transaction on Trade) ในนครเวียงจันทน์มีธนาคารของไทย 7 - 8 แห่ง มีธนาคารของเวียดนามเข้ามาลงทุนด้วยเช่นกัน แต่คนลาวนิยมใช้ธนาคารของลาวและของไทยมากกว่า เพราะได้รับการบริการอย่างสะดวกสบาย และส่วนมากคนลาวดำเนินธุรกิจค้าขายกับคนไทย และคนไทยเข้าไปทำการค้า และลงทุนใน สปป.ลาวมาก การใช้บริการจากธนาคารของไทยจึงสะดวกกว่า

นักธุรกิจของไทยท่านหนึ่งได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับธุรกิจเอกชนของไทยที่เข้าไปลงทุนใน สปป.ลาว ดังนี้ คนลาวเข้าใจว่าผู้ที่เข้าไปทำธุรกิจใน สปป.ลาวจะเอื้อประโยชน์อย่างสูงสุดให้แก่ สปป.ลาว แต่เมื่อเป็นธุรกิจ นักธุรกิจก็ต้องหวังผลประโยชน์กลับคืนมา นักธุรกิจหรือรัฐบาล สปป.ลาวก็พยายามจะเข้าไปมีส่วนในผลประโยชน์หลายอย่าง จนบางครั้งไม่สามารถตกลงกันได้ คนลาวจึงมองว่าคนไทยไม่มีความจริงใจ ตักตวงผลประโยชน์จาก สปป.ลาวเพียงอย่างเดียว ทำให้เกิดเป็นปัญหาต่อการลงทุน

เจ้าหน้าที่ของธนาคารแห่งประเทศไทยได้พูดถึงปัญหาของการลงทุนที่เกิดขึ้น เช่น การลงทุนร่วมใน สปป.ลาวระหว่างนักธุรกิจไทยและลาว ส่วนใหญ่นักธุรกิจลาวไม่มีทุน ใช้หุ้นลมในการลงทุน เมื่อแบ่งผลกำไรที่เป็นตัวเงินก็รู้สึกว่ามียุติธรรม ส่วนอีกปัญหาหนึ่งเป็นเรื่องของการเข้าไปลงทุนแบบไม่ตั้งใจของคนไทย เมื่อประมวลโครงการได้ก็นำโครงการไปขายเอากำไรต่อ ทำให้โครงการชะงักไม่มีการลงทุนหรือดำเนินการใดๆ ต่อ ลาวจึงมองว่าไทยไม่เอาจริงเอาจ้งใน

การทำงาน และมีข่าวบ้างว่าเกิดปัญหาระหว่างนายจ้างไทยที่เข้าไปลงทุนกับแรงงานลาว เรื่องของความไม่เข้าใจกัน แต่ไม่มากเท่าไรนัก

ส่วนทหารของลาวท่านหนึ่งกล่าวว่า ประเทศใดจะเข้ามาลงทุนใน สปป.ลาวก็ได้ แต่เมื่อเข้ามาแล้วขอให้มาพัฒนา สปป.ลาวให้เจริญขึ้นด้วย ข้าราชการจาก สปป.ลาวท่านหนึ่งเห็นว่าเมื่อ สปป.ลาวดำเนินนโยบายจินตนาการใหม่ ทำให้มีนโยบายเปิดประตูประเทศ มีนโยบายทางเศรษฐกิจกว้างขวาง เปิดให้นักลงทุนจากต่างประเทศเข้ามาลงทุนในประเทศ ซึ่งหากว่ารอการลงทุนจากในประเทศเพียงอย่างเดียวจะช้าเกินไป เพราะนักลงทุนของลาวส่วนมากจะขาดทุนทรัพย์ ต้องมีการลงทุนจากต่างประเทศเข้ามาเสริมด้วย รัฐบาลลาวตระหนักดีว่าการลงทุนเป็นสิ่งดี เป็นช่องทางที่ดีที่นำไปสู่การพัฒนาประเทศได้ ประชาชนทั่วไปเห็นว่าการลงทุนของต่างชาติที่เข้ามาในประเทศเป็นสิ่งดี เมื่อมีการลงทุน ทำให้มีงานเพิ่มขึ้น แต่รัฐบาลอาจจะมองอีกมุมว่าประเทศที่ใหญ่กว่ากำลังเอาเงินเข้ามาซื้อประเทศของตนเอง

ข้าราชการลาวอีกท่านหนึ่งมองในทางกลับกันว่าการลงทุนต่างประเทศของ สปป.ลาวอาจจะไม่เป็นผลดีเท่าไรนัก เพราะสปป.ลาวเป็นประเทศกสิกรรม รัฐบาลเองก็บอกว่าการลงทุนในด้านกสิกรรมมาเป็นอันดับหนึ่ง แต่จริงๆ แล้วไม่มีการลงทุนทางด้านกสิกรรมเลย ที่ทำอยู่เป็นการทำไม้ นำเอาทรัพยากรธรรมชาติออกมาใช้ แต่ไม่มีการพัฒนาในด้านนี้อย่างจริงจัง เป็นการลงทุนแบบไม่ถูกเป้าหมาย ฝ่ายรัฐบาลลาวไม่พิจารณาเรื่องการลงทุน ใครเสนอมาก็รับหมด โดยไม่มีการเลือกเฟ้นก่อน

ผู้ให้สัมภาษณ์คนลาวคนหนึ่งได้ยกปัญหาด้านการค้าการลงทุนที่เห็นได้ชัดคือ พ่อค้าไทยไม่รับเงินกีบ เพราะเงินกีบไม่ค่อยมีเสถียรภาพ ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ค่าเงินกีบตกลงเรื่อยๆ เพราะลาวต้องซื้อสินค้าอุปโภคบริโภคจากไทยมาก ทำให้ผู้นำลาวไม่พอใจในปัญหานี้เท่าที่ควร และเกิดเป็นอุปสรรคต่อความสัมพันธ์ในด้านเศรษฐกิจได้

เมื่อสอบถามถึงตลาดหลักทรัพย์ของ สปป.ลาวจากข้าราชการในกระทรวงการค้า ได้ให้ข้อมูลว่า สปป.ลาวไม่มีตลาดหลักทรัพย์เหมือนไทย ส่วนมากเป็นการลงทุนผ่านธนาคาร เป็นลักษณะเหมือนพันธบัตรรัฐบาล

3). ด้านความช่วยเหลือทางด้านวิชาการและการพัฒนา

ด้านความช่วยเหลือทางด้านวิชาการและการพัฒนา ข้าราชการจากกระทรวงต่างประเทศของไทยได้ให้ ข้อมูลว่าหลังจากที่ไทยได้ประกาศเปลี่ยนสนามรบเป็นสนามการค้าในสมัยของพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ เป็นนายกรัฐมนตรี ไทยได้ให้ความสำคัญกับประเทศเพื่อนบ้าน

และเพิ่มการให้ความช่วยเหลือในด้านต่างๆ มากขึ้น ทั้งในด้านการให้เงินทุนเพื่อซ่อมแซมสนามบินหลวงพระบางให้เป็นสนามบินนานาชาติ การปรับปรุงถนนในกรุงเวียงจันทน์ การให้ทุนการศึกษาแก่นักศึกษาลาว จัดฝึกอบรม จัดงานให้แก่เจ้าหน้าที่ลาว เป็นต้น จนเมื่อเกิดวิกฤติเศรษฐกิจของไทยในกลางปี ค.ศ. 1997 ความช่วยเหลือต่างๆ ที่ไทยมีแก่ลาวก็เริ่มลดลง

ผู้ให้สัมภาษณ์ที่เป็นตำรวจจากฝ่ายไทยท่านหนึ่งมองว่าการให้ความช่วยเหลือแก่สปป. ลาวนั้นจะเป็นผลดีในระยะยาว โดยเฉพาะการให้ทุนการศึกษาแก่นักศึกษารุ่นใหม่ เพราะในอนาคตคนรุ่นนี้อาจจะกลายเป็นผู้นำ ผู้บริหารของประเทศ หรือของหน่วยงาน ทำให้ความสัมพันธ์ของไทยที่จะมีต่อ สปป.ลาวในอนาคตราบรื่นขึ้น

ส่วนนักธุรกิจของไทยท่านหนึ่งกล่าวตรงกันข้ามว่าสิ่งที่ไทยให้ สปป.ลาวคือวิชาความรู้ในสิ่งที่มาเรียนจากมหาวิทยาลัย แต่สิ่งที่คนลาวเข้ามารับรู้ในสังคมของไทยอาจจะเป็นในแง่ลบก็ได้ จึงพูดไม่ได้เต็มปากว่าการให้ความช่วยเหลือทางการศึกษาแก่ลาวจะช่วยทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างสองประเทศดีขึ้น

ผู้ให้สัมภาษณ์คนลาวหลายท่านแสดงความเห็นว่าคนลาวยังต้องการให้ประเทศไทยช่วยเหลือในด้านการส่งเสริมและพัฒนาบุคลากร ซึ่งคนลาวยังขาดประสบการณ์ อาจจะสนับสนุนในเรื่องของทุนการศึกษา การฝึกอบรม และการจัดงานให้แก่คนลาว ซึ่งเชื่อว่าการให้ความช่วยเหลือด้านนี้จะทำให้คนลาวสามารถนำมาใช้ประโยชน์ภายในประเทศได้อย่างดีและยาวนานที่สุด เมื่อ สปป.ลาวเข้าเป็นสมาชิกอาเซียนแล้ว ก็ต้องมีการปรับตัวทุกด้าน โดยเฉพาะการพัฒนาด้านบุคลากร เมื่อคนลาวมาประเทศไทย อาจจะได้รับสิ่งประทับใจอื่นๆ นอกเหนือจากความรู้ที่ได้กลับไปประเทศตนเอง

ในส่วนของนักศึกษาที่รัฐบาลไทยได้ให้ทุนมาศึกษาในประเทศไทยนั้น ผู้ให้สัมภาษณ์จากสมาพันธ์แม่ญิงลาวท่านหนึ่งเห็นว่าสามารถช่วยสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างสองประเทศได้ ซึ่งถือว่านักศึกษาเป็นทูตสันติภาพที่สามารถเผยแพร่เรื่องราวต่างๆ ไปให้ญาติ พี่น้อง เพื่อนฝูงได้โดยตรง นักศึกษาลาวที่ไปศึกษาในไทยเคยเล่าให้ผู้ให้สัมภาษณ์ฟังว่าก่อนที่จะเดินทางไปเมืองไทยรู้จักประเทศไทยแค่จากในโทรทัศน์ คิดว่าประเทศไทยมีผู้หญิง ดารา สาวสวย ชีวิตเป็นแบบละครน้ำเน่า ตบตี แย่งสามี ภรรยา แต่เมื่อเข้าไปสัมผัสในสังคมไทย เข้าไปอยู่ในรั้วมหาวิทยาลัย ก็ได้เห็นชีวิตจริงๆ ของคนไทยว่าเป็นอย่างไร ทำให้ความคิดเปลี่ยนไปจากเดิมมาก

4). ด้านธุรกิจการท่องเที่ยวระหว่างประเทศ

ด้านธุรกิจการท่องเที่ยวระหว่างประเทศนั้น ธุรกิจการท่องเที่ยวของ สปป.ลาวเริ่มกระเตื้องขึ้นในระยะหลังๆ โดยเฉพาะเมื่อเกิดวิกฤติเศรษฐกิจใน สปป.ลาว รัฐบาลลาวจึงหวังที่จะดึงเงินตราส่วนหนึ่งจากการท่องเที่ยวเข้ามาในประเทศ เพื่อแก้ปัญหาเศรษฐกิจ ผู้ให้สัมภาษณ์คนไทยท่านหนึ่งกล่าวถึงเรื่องของการท่องเที่ยวว่า มีการขยายเครือข่ายธุรกิจการท่องเที่ยวในภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขง และร่วมมือกันพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในภูมิภาค จึงทำให้ประเทศในภูมิภาคต้องมีความสัมพันธ์กันในการการท่องเที่ยวอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

ผู้ให้สัมภาษณ์จากธนาคารแห่งประเทศไทยท่านหนึ่งได้ให้ข้อมูลว่าการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) เคยจัดฝึกอบรมเรื่องการท่องเที่ยวให้แก่เจ้าหน้าที่จาก สปป.ลาว ซึ่งอาจจะมี การนำเอาความคิดเรื่องการท่องเที่ยวของไทย การจัดปีการท่องเที่ยวไทย (Visit Thailand Year, Amazing Thailand) มาเป็นตัวอย่างในการพัฒนาการท่องเที่ยวของ สปป.ลาว และเปิดปีการท่องเที่ยวลาวขึ้น (Visit Laos Year) จริงๆ แล้วการท่องเที่ยวของลาวมีมานานแล้ว แต่เป็นการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมากกว่า

ผู้ให้สัมภาษณ์คนไทยอีกหลายท่านเห็นว่าการท่องเที่ยวของ สปป.ลาวไม่มีการประชาสัมพันธ์อย่างจริงจัง และพัฒนาเท่าที่ควร เพราะเพิ่งเปิดประเทศได้ไม่นาน เมื่อเปิดเป็นการท่องเที่ยวลาวแล้ว เห็นว่าจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นจากปี ค.ศ. 1997 บ้าง (แต่ก็ยังไม่มียุทธศาสตร์ที่แน่นอน) นักท่องเที่ยวที่เข้ามาใน สปป.ลาวส่วนมากจะเป็นนักท่องเที่ยวที่เป็นนักศึกษา มีทุนน้อย จึงทำให้เงินตราที่จะเข้ามายัง สปป.ลาวไม่มากเท่าที่ควร

ส่วนผู้ให้สัมภาษณ์จากฝ่ายลาวหลายท่านเห็นว่าการพัฒนาการท่องเที่ยวของลาวมีทั้งผลดี และผลเสียคู่กันไป นักท่องเที่ยวที่เข้ามาก็มีทั้งคนดีและไม่ดี ขึ้นกับการควบคุมภายในของประเทศ รัฐบาลลาวเองมีการประชุม สัมมนา และพูดคุยกันหลายครั้งในเรื่องของการท่องเที่ยว เพื่อวางแผนปรับปรุง และแก้ปัญหาเกี่ยวกับการท่องเที่ยว

ข้าราชการลาวท่านหนึ่งได้กล่าวถึงผลดีของการพัฒนาการท่องเที่ยวของลาวว่าจะทำให้ประเทศอื่นๆ รู้จัก และเข้าใจ สปป.ลาวมากขึ้น ทำให้เกิดรายได้จากการท่องเที่ยวเข้าประเทศ และมีการเตรียมพร้อมด้านสาธารณูปโภคพื้นฐานเพื่อรองรับการท่องเที่ยว เช่น การปรับปรุงถนน ระบบไฟฟ้า เมื่อปรับปรุงเสร็จแล้วจะทำให้การจราจรในลาว โดยเฉพาะในกำแพงนครเวียงจันทน์ สะดวกขึ้น

ส่วนข้อเสียที่ผู้ให้สัมภาษณ์ฝ่ายลาวหลายท่านเห็นว่าเกิดขึ้นจากการพัฒนาการท่องเที่ยว นั้น คือ เริ่มมีปัญหาเพราะมีการพัฒนาทางด้านวัตถุมากเกินไป และมีผลกระทบต่อ

วัฒนธรรมอันดีงามของ สปป.ลาวด้วย รัฐบาลลาวกล่าวว่าการท่องเที่ยวของลาวควรเป็นการท่องเที่ยวแบบธรรมชาติ เป็นการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม แต่ผู้ปฏิบัติจริงกลับเน้นเรื่องธุรกิจมากเกินไป ส่วนตัวของประชาชนลาวเองยังไม่พร้อมในเรื่องของการท่องเที่ยว และเมื่อมาประสบกับปัญหาวิกฤติเศรษฐกิจ จะลงทุนทำอะไรมากก็ไม่ได้ และรัฐบาลลาวไม่ค่อยประชาสัมพันธ์เรื่องการท่องเที่ยวมากนัก ทำให้คนต่างประเทศไม่ค่อยรู้จัก

นักธุรกิจลาวท่านหนึ่งได้ทิ้งท้ายเกี่ยวกับเรื่องของการพัฒนาการท่องเที่ยวลาวไว้ อย่างน่าฟังว่า “ถ้าอยากพัฒนาต้องไม่กลัวเสียของเก่า และถ้าเสียของเก่าก็ไม่ได้หมายความว่า จะพัฒนาไม่ได้”

4.2 ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคเชิงสังคมจิตวิทยาต่อความสัมพันธ์อันดีระหว่างประเทศไทยและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และแนวโน้มความสัมพันธ์ของประเทศทั้งสอง

ความสัมพันธ์อันดีที่มีต่อกันของประเทศไทยและ สปป.ลาว อาจจะมีบางช่วง หรือมีปัจจัยบางอย่างที่เป็นอุปสรรคต่อความสัมพันธ์ ดังรายละเอียดที่แยกเป็นคำถามดังต่อไปนี้

4.2.1 ท่านคิดว่าปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อความสัมพันธ์อันดีระหว่างประเทศไทยและ สปป.ลาวมีอะไรบ้าง? (สิ่งที่เป็อุปสรรคที่สุด)

ผู้สัมภาษณ์ได้แยกอุปสรรคของความสัมพันธ์อันดีระหว่างประเทศไทยและ สปป.ลาวออกเป็น 4 ปัจจัย และสอบถามถึงความคิดเห็นต่อปัจจัยเหล่านี้ ได้แก่ ด้านประวัติศาสตร์ ด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคม-วัฒนธรรม ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ส่วนมากเป็นปัจจัยส่งเสริมดังที่กล่าวไปแล้วในข้อ 1.3 แต่มีบางประเด็นผู้ให้สัมภาษณ์คิดว่าเป็นปัจจัยอุปสรรคต่อความสัมพันธ์ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ด้านการเมือง

ข้าราชการของไทยท่านหนึ่งเห็นว่าปัจจัยด้านการเมืองที่แตกต่างกัน ยังเป็นปัญหาต่อความสัมพันธ์ระหว่างสองประเทศอยู่ และมีผลต่อมิติความสัมพันธ์ในด้านเศรษฐกิจ และสังคม-วัฒนธรรมตามมา

ผู้สื่อข่าวของไทยท่านหนึ่งมองการเมืองในด้านประวัติศาสตร์ที่เป็นอุปสรรคต่อความสัมพันธ์ คือในช่วงที่สหรัฐอเมริกาดำเนินนโยบายปิดกั้นการขยายตัวของลัทธิคอมมิวนิสต์ และไทยได้เข้าไปมีส่วนในการแทรกแซงด้านการเมืองใน สปป.ลาว ทำให้ สปป.ลาวมองไทยว่าเคยคบค้าใกล้ชิดกับสหรัฐอเมริกาที่เข้าไปทำสงครามใน สปป.ลาว ในเวียตนาม และกัมพูชา ซึ่งยังความสูญเสียอันใหญ่หลวงกับฝ่ายเขา

2. ด้านเศรษฐกิจ

ผู้ให้สัมภาษณ์จากธนาคารแห่งประเทศไทยท่านหนึ่งเห็นว่า ปัจจัยด้านเศรษฐกิจเป็นปัญหาต่อความสัมพันธ์ระหว่าง สปป.ลาวและไทย ในแง่ที่ว่าไทยเข้าไปลงทุนและประกอบการด้านธุรกิจสาขาต่างๆ ใน สปป.ลาว โดยมุ่งเล็งผลเลิศในด้านผลกำไร ไม่ได้ให้ความสำคัญต่อผลกระทบด้านอื่นๆ และมีการใช้ทรัพยากร แรงงานอย่างไม่ยุติธรรม มีการเอาเปรียบค่าแรง

นักธุรกิจลาวบางท่านเห็นว่าในด้านเศรษฐกิจก็เป็นอุปสรรคต่อความสัมพันธ์ เมื่อ นักธุรกิจของไทยหวังผลประโยชน์ และไม่จริงจังต่อการดำเนินธุรกิจร่วมกัน

3. ด้านประวัติศาสตร์

ผู้ให้สัมภาษณ์ที่เป็นนักข่าวไทยท่านหนึ่งเห็นว่าในช่วงหนึ่งของประวัติศาสตร์ราชอาณาจักรไทยมีความเข้มแข็งในทางอำนาจและแผ่ขยายอำนาจเข้าไปครอบครองดินแดนลาว ซึ่งเห็นว่าเป็นอุปสรรคต่อความสัมพันธ์ในทางประวัติศาสตร์

นักวิชาการของไทยท่านหนึ่งเห็นว่าประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยเฉพาะ ไทยได้ใช้ประวัติศาสตร์เป็นส่วนหนึ่งของการสร้างรัฐชาติ ซึ่งประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ส่วนมากจะใช้ประวัติศาสตร์ที่มีอยู่เพื่อสร้างความสัมพันธ์ของคนในชาติ ผู้นำของลาว (เจ้าอนุวงศ์) ที่ไทยมองว่าเป็นกบฏ เป็น คนทรยศ แต่ประชาชนลาวมองว่าเป็นวีรบุรุษที่ปลดแอก ลาวจากการครอบงำของไทย¹

ผู้ให้สัมภาษณ์จาก สปป. ลาวจำนวนหนึ่ง เห็นว่าปัจจัยด้านประวัติศาสตร์ที่มีมาแต่โบราณกลับทำให้เกิดปัญหา ประวัติศาสตร์ที่มีมายาวนาน ทำให้คนไทยและคนลาวจ้องจับผิดกัน ต่างฝ่ายต่างมีความรู้สึกเล็กๆ ผึงอยู่จากหลายช่วงของประวัติศาสตร์ บางคนที่ไม่ได้ศึกษาติดตามประวัติศาสตร์อย่างละเอียดจะมองว่าในประวัติศาสตร์ไทยข่มเหงลาว และรู้สึกน้อยเนื้อต่ำใจ เช่น เรื่องของเจ้าอนุวงศ์ เรื่องของพระแก้วมรกต² ซึ่งเคยเป็นปัญหาถกเถียงระหว่างนักวิชาการของลาว และของไทย ปัญหาเรื่องมั่งที่สำนักสงฆ์ถ้ำกระบอก จ.สระบุรี³ ซึ่งสาเหตุมาจากประวัติศาสตร์สมัย ที่ สปป.ลาวเปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อปี ค.ศ. 1975 และปราบปรามมั่งซึ่งถือว่าเป็นพวกกบฏ มั่งกลุ่มนี้ได้หนีเข้ามาลี้ภัยอยู่ในประเทศไทยนับแต่นั้นจนถึงขณะนี้ ได้ 25 ปีแล้ว

¹ เจ้าอนุวงศ์ ดูรายละเอียดเพิ่มหน้า 34 - 36

² ในประวัติศาสตร์ของไทยเคยไปเผากรุงเวียงจันทน์ และยึดเอาพระแก้วมรกตของลาวมาไว้ที่ กรุงเทพฯ พระแก้วมรกต ดูรายละเอียดเพิ่มหน้า 32 - 33

³ มั่งถ้ำกระบอก ดูรายละเอียดเพิ่มหน้า 82

ข้าราชการจากสถาบันวิจัยและวัฒนธรรม เห็นว่าไทยสอนเรื่องประวัติศาสตร์ผิด เขียนประวัติศาสตร์โดยไม่ใช้ความจริง เขียนแบบไทยนิยม ทำให้คนรุ่นหลังๆ เกิดความเข้าใจผิดในประวัติศาสตร์ได้

4. ด้านสังคม-วัฒนธรรม

ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนน้อยจาก สปป. ลาวเห็นว่าปัจจัยด้านสังคมและวัฒนธรรมเป็น ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ โดยมองในแง่ของสังคมลาวที่รับเอา วัฒนธรรมจากต่างประเทศและจากไทยโดยผ่านสื่อของไทย ทำให้สังคมและวัฒนธรรมของลาว เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม

4.2.2 ท่านคิดว่าความใกล้ชิดกันมากเกินไปในหลายๆ ด้านระหว่างประเทศไทยและ สปป.ลาว ดังกล่าวแล้ว อาจนำไปสู่ความเข้าใจผิดและทำให้เกิดความขัดแย้ง ระหว่างกันได้ ใช่หรือไม่? หากท่านคิดว่าเป็นเรื่องจริง กรุณายกตัวอย่างประกอบด้วย

จากคำถามที่ว่าความใกล้ชิดกันมากเกินไปในหลายๆ ด้านของประเทศไทยและ สปป.ลาว อาจนำไปสู่ความเข้าใจผิดและทำให้เกิดความขัดแย้งกันนั้น ผู้สื่อข่าวของไทยเห็นด้วยว่าจะทำให้เกิดการหวาดระแวงและนำไปสู่ความขัดแย้ง จากกรณีที่มีคนเชื้อสายไทย-ลาวที่มี เครือญาติอยู่ทั้งสองฝั่งแม่น้ำโขง ข้ามไปร่วมขบวนการกู้ชาติ และขบวนการต่อต้านลาว (ขตล.) รวมทั้งมีชาวม้งส่วนหนึ่งข้ามมาใช้ดินแดนไทยเป็นฐานในการต่อต้านรัฐบาล

นักธุรกิจไทยท่านหนึ่งเห็นว่าความใกล้ชิดกันมากเกินไปทำให้เกิดความหวั่นไหว กลัวว่าจะ เกิดการได้เปรียบเสียเปรียบกันขึ้น ตัวอย่างคือเรื่องของตลกเสียดสีสังคม ที่ตลกของไทยชอบนำมา แสดงโดยผ่านสื่อต่างๆ ที่ประชาชนใน สปป.ลาว สามารถรับชมได้

กลุ่มของนักวิชาการจากฝ่ายไทยมีความเห็นที่คล้ายกันในกรณีนี้ที่ไทยและ สปป.ลาว ใกล้ชิดกันมากจนเกิดการล้อเลียน และดูถูกกันนั้น ในเรื่องของตลก ถ้าคนฟังไม่รู้เรื่อง จะนำมาเล่น ดูถูกกันก็ไม่เข้าใจ และไม่สนุก บังเอิญว่าภาษาลาวกับภาษาไทยพูดแล้วเข้าใจกัน แต่บางทีคำ เดียวกันแต่เข้าใจกันคนละความหมาย ถ้าภาษาต่างกันเหมือนเวียดนามหรือกัมพูชาก็จะไม่มี ปัญหา เพราะไม่สามารถเข้าใจภาษาของกันได้ ในข้อนี้เห็นได้ว่า ภาษานอกจากจะเป็นปัจจัย ส่งเสริมแล้ว ยังเป็นปัจจัยอุปสรรคอีกด้วย

ผู้ให้สัมภาษณ์จากฝ่ายลาวหลายท่านก็เห็นว่าความใกล้ชิดกันมากเกินไปของทั้งสอง ชาติ ทำให้เกิดการดูถูก มีตลกเสียดสีกัน แต่มองว่าเป็นเรื่องของสังคมที่ใกล้ชิดกันมากกว่า ถ้าอยู่ ร่วมกันในสังคมก็ต้องมีปัญหากันบ้าง

นักวิชาการลาวเห็นว่าเรื่องความใกล้ชิดกันจนทำให้เกิดความขัดแย้งนี้เป็นปัญหาของประเทศใหญ่และประเทศเล็กทั่วไป ไม่ใช่ปัญหาเฉพาะ สปป.ลาวกับไทย ถ้าประเทศเล็กใกล้กับประเทศใหญ่ก็มีปัญหา โดยเฉพาะกับประเทศใหญ่ที่มีเศรษฐกิจขยายตัว ผู้ที่เล็กกว่าจึงมีปมด้อย เพราะฉะนั้นต้องให้เกียรติซึ่งกันและกัน ถึงแม้ว่า สปป.ลาวจะเป็นประเทศเล็กก็ต้องถือว่าเป็นรัฐหนึ่ง แม้จะไม่เจริญแต่ก็มีเอกราช มีแนวคิดของเขาเอง เพราะถ้าไม่มีอะไรดีก็คงจะไม่สามารถอยู่ได้จนถึงทุกวันนี้

จากความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมด สรุปได้ดังตารางที่ 4.12 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.12 ความคิดเห็นของกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ต่อความใกล้ชิดกันมากเกินไปในหลายๆ ด้านระหว่างประเทศไทยและ สปป.ลาว อาจนำไปสู่ความเข้าใจผิดและทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างกันได้

ผู้ให้สัมภาษณ์จาก	ความใกล้ชิดกันมากเกินไปทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างกัน		รวม
	ใช่	ไม่ใช่	
ประเทศไทย	5	12	17
สปป.ลาว	7	11	18
รวม	12	23	35

จากตารางที่ 4.12 ผู้ให้สัมภาษณ์จำนวน 23 ท่าน (จาก ไทย 12 ท่าน และสปป.ลาว 11 ท่าน) ไม่เห็นว่าความใกล้ชิดกันมากเกินไปในหลายๆ ด้าน ระหว่างประเทศไทยและ สปป.ลาว จะนำไปสู่ความเข้าใจผิดและทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างกันได้

ส่วนผู้ให้สัมภาษณ์จำนวน 12 ท่าน (จากไทย 5 ท่าน และจากสปป.ลาว 7 ท่าน) เห็นด้วยกับความคิดที่ว่าความใกล้ชิดกันมากเกินไปนำไปสู่ความเข้าใจผิดและทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างกัน

2.2.3 ท่านคิดว่าสื่อต่างๆ ของไทย (โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร) มีบทบาทในการถ่ายทอดวัฒนธรรมต่างๆ ทั้งของไทยและต่างชาติ ที่ผ่านทางสื่อของไทยให้แก่คนลาวอย่างไร และการถ่ายทอดนั้นมีผลอย่างไรต่อการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมของลาว และการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเป็นผลดีหรือไม่อย่างไร?

จากคำถามที่ว่าสื่อต่างๆ ของไทยที่มีบทบาทในลาวเป็นอย่างมาก มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมของ สปป.ลาวนั้น สื่อมวลชนของไทยมีความเห็นว่ามีอิทธิพลทางวัฒนธรรมตะวันตกไหลผ่านสื่อของไทยเข้าไปสู่ประชาชนลาว ยังผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมของชาวลาว ซึ่งไม่เป็นผลดีเท่าไรนัก เนื่องจากวัฒนธรรมดั้งเดิมเริ่มถูกลบเลือน เช่น วัฒนธรรมทางด้านดนตรี ทุกวันนี้คนลาวรู้จักเพลงไทยมากกว่าเพลงลาว ส่วนนักวิชาการชาวต่างชาติจากฝ่ายไทยมองว่าเมื่อลาวสามารถรับสื่อของไทยได้ ทำให้ความเป็นเอกลักษณ์ของลาวหมดไป ดังเช่นกรณีที่ประชาชนแคนาดาสามารถรับสื่อจากสหรัฐอเมริกาได้ และทำให้วัฒนธรรมของแคนาดาเปลี่ยนไป

นักวิชาการคนไทยอีกท่านหนึ่งได้ให้ข้อมูลเสริมว่าลาวพยายามที่จะรักษาวัฒนธรรมของตนเองไว้ พยายามออกสิ่งตีพิมพ์เผยแพร่แก่ประชาชนเพื่อสนับสนุนและส่งเสริมให้รักษาวัฒนธรรม แต่เมื่อสื่อของไทยผ่านเข้าไปในลาวโดยคลื่นทางอากาศ ซึ่งแพร่หลายได้รวดเร็ว และทันสมัยกว่า ทำให้ประชาชนเกิดการต่อสู้กันระหว่างสองความคิด สองวัฒนธรรม สองระบอบ คือ ระบอบสังคมนิยมและระบอบประชาธิปไตย และเห็นว่าการสร้างความรู้สึกร่วมระหว่างประเทศในยุคโลกาภิวัตน์ให้เกิดเป็นชุมชนโลก (International Community) หรือชุมชนภูมิภาค (Regional Community) จะเป็นจริงได้เพราะสื่อ เมื่อสื่อเขียนย้ำความสำคัญของเรื่องนี้มากๆ ก็จะทำให้เกิดการสร้างสำนึกชุมชนร่วมขึ้นมาได้ เพราะฉะนั้นเห็นว่ากรณีที่ สปป.ลาวรับสื่อของไทยได้ก็ทำให้คนลาวเปิดโลกในด้านข่าวสารเพิ่มขึ้น

นอกจากนี้ นักวิชาการท่านเดิมยังเห็นว่าการนำเสนอข่าวของสื่อมวลชนเป็นดาบสองคม เป็นได้ทั้งบวกและลบ ขึ้นอยู่ที่ว่าสื่อจะนำเสนออย่างไร ยกตัวอย่างเช่นในกรณีการแข่งขันกีฬาซีเกมส์ที่เชียงใหม่ ปี ค.ศ. 1995 นั้น เมื่อนักกีฬาลาวได้เหรียญทอง สื่อของไทยช่วยนำเสนอข่าวและรู้สึกยินดีไปกับคนลาวด้วย ทำให้ความรู้สึกไม่ดีที่มีมาหมดไปได้ ทศนคติแบบนี้อาจช่วยแก้ภาพลบที่มีอยู่ ซึ่งเป็นจิตวิทยาสังคมระหว่างประเทศอย่างหนึ่ง

ทางฝ่ายลาว รองรัฐมนตรีกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมของ สปป.ลาวกล่าวถึงปัญหาในข้อนี้ว่า เกือบทุกครัวเรือนในลาวสามารถรับโทรทัศน์ วิทยูจากไทย การดูโทรทัศน์เป็นการพักผ่อนอย่างหนึ่ง และมีข่าวสารที่เป็นประโยชน์แก่การศึกษา มีสาระ และความรู้ที่จำเป็นแก่การดำเนินชีวิต คิดว่าเป็นผลดีสำหรับชาวลาวที่ได้ดูสิ่งที่ดี ข่าวสารต่างๆ ที่เป็นประโยชน์จากโทรทัศน์ของไทยหลายรายการ แต่ผู้ชมต้องรู้จักแยกแยะเอาเองว่าจะรับเอาสิ่งที่เป็นประโยชน์หรือไม่เป็นประโยชน์ต่อตัวเอง แน่หนอนว่าผลกระทบจะต้องมี อาจจะได้รับสิ่งที่ไม่ดีมาบ้างเหมือนกัน

ข้าราชการลาวท่านหนึ่งยอมรับว่าสื่อของไทยมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมของลาว เมื่อคนลาวดูสื่อจากไทยก็อยากจะทำตามตนเอง แต่ทำได้ยาก ต้องรอการพัฒนาเศรษฐกิจของลาวให้ดีขึ้น ทุกอย่างเป็นวงจรที่ต่อเชื่อมกันทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม-วัฒนธรรม และการเมือง

นักวิชาการลาวท่านหนึ่งเห็นว่าเป็นผลดีสำหรับชาวลาที่ได้เห็นสิ่งที่มีประโยชน์ผ่านสื่อของไทย แต่ผู้ดูก็ต้องแยกแยะว่าอะไรควรรับ ควรเลียนแบบ หรือไม่ควรรับ ไม่ควรเลียนแบบ และเลือกรับในสิ่งที่เหมาะสม ซึ่งผลกระทบจากวัฒนธรรมหนึ่งๆ มีทั้งโดยตรงและโดยอ้อมย่อมเกิดขึ้นตามมาอย่างแน่นอน คนลาวเองก็ต้องสอนให้ลูกหลานรู้จักคัดกรองประเพณีวัฒนธรรมอันดีงามของลาว แต่ไม่ได้ปฏิเสธว่าไม่ให้รับรู้โลกภายนอก ต้องเลือกรับสิ่งดี ไม่ได้เลียนแบบไปทุกอย่าง และไม่เห็นด้วยถ้าหากจะจำกัด ปิดกั้นการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากภายนอก และให้รับรู้แต่สิ่งที่อยู่ภายในประเทศเท่านั้น ส่วนปัญหาเรื่องการพูดจาดลกลเสียดสีของตลกไทย ผู้ให้สัมภาษณ์คนลาวบางท่านบอกว่าไม่ถือเลย แต่อยากจะให้กวดขันเรื่องลามกที่ผ่านทางสื่อมากกว่า

ผู้ให้สัมภาษณ์คนลาวอีกท่านหนึ่งเห็นว่าการนำเสนอข้อมูลของสื่อมวลชนเกี่ยวกับสองประเทศต้องได้ข้อมูลจากทั้งสองฝ่าย และตรวจสอบข้อมูลให้ถูกต้อง ถ้าได้จากฝ่ายเดียวอาจจะทำให้การนำเสนอผิดพลาดได้ เพราะเป็นเรื่องละเอียดอ่อน และก่อให้เกิดปัญหาต่อความสัมพันธ์ในเวลาต่อมาดังที่เกิดขึ้นในหลายๆ กรณีมาแล้ว

สื่อมวลชนของลาวกล่าวว่าสื่อมวลชนไทยควรจะแก้ไขในการนำเสนอข่าวบางเรื่องส่วนมากที่ก่อปัญหาหมักจะเกิดจากฝ่ายไทย ที่ผ่านมามีการประชุมเกี่ยวกับเรื่องสื่อมวลชนของไทยและลาว⁴ เห็นว่าทำให้เกิดความเข้าใจอันดี ถ้าหากจะจัดให้มีอีกก็จะดี เพราะตั้งแต่นั้นมาความเข้าใจผิดระหว่างไทยกับ สปป.ลาวก็ไม่ค่อยเกิดขึ้น

ผู้ให้สัมภาษณ์จากสมาพันธ์แม่ญิงลาวท่านหนึ่งกล่าวว่าเมืองไทยใช้สื่อในทางที่ผิดใช้สื่อแบบไม่มีขอบเขต และให้อิสระในการนำเสนอข่าวแก่สื่อมวลชนมากเกินไป ในการนำเสนอก็ไม่นึกถึงผลกระทบที่จะตามมา จนบางครั้งก่อให้เกิดปัญหาขึ้น เช่น ในกรณีของการแข่งขันกีฬา

⁴ สมาคมไทย-ลาว ร่วมกับกรมสารนิเทศ กระทรวงการต่างประเทศ ได้จัดการสัมมนา "สื่อมวลชนไทย-ลาว กัมบงทบาทในการเสริมสร้างความสัมพันธ์ไทย-ลาว" วันที่ 29 สิงหาคม ค.ศ. 1997 ณ โรงแรมเจริญศรีแกรนด์ รอยัล จ.อุดรธานี โดยเชิญผู้เข้าร่วมสัมมนาจากกระทรวงการต่างประเทศ สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงเวียงจันทน์ สถานกงสุลใหญ่ ณ แขวงสะหวันนะเขต กรมประชาสัมพันธ์ สมาคมไทย-ลาว สมาคมมิตรภาพลาว-ไทย หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง นักวิชาการ นักสื่อสารมวลชนที่เกี่ยวข้องทั้งส่วนกลางและส่วนท้องถิ่น และศิลปินบันเทิง เพื่อระดมความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อความสัมพันธ์ไทย-ลาว

ซีเกมส์ที่จังหวัดเชียงใหม่ เมื่อปี ค.ศ. 1995 มีนักชาวไทยไปสัมภาษณ์นักกีฬาของลาว และนำเสนอข่าวออกมาในลักษณะเป็นเชิงดูถูก ทำนองว่าไม่ได้จริงจังกับการแข่งขันเท่าไร ที่มาก็เพื่อจะได้มีโอกาสมาเที่ยว ซ่อนนี้เป็นผลให้คนลาวไม่พอใจกับข่าวดังกล่าวมาก

กรณีที่เป็นข่าวเร็ว ๆ นี้คือการนำเสนอข่าวของสื่อมวลชนไทยในเรื่องของขบวนการต่อต้านลาวที่หมู่บ้านวังเต่า เมืองปากเซ แขวงจำปาสัก ตรงข้ามกับด้านช่องเม็ก อำเภอสิรินธร จังหวัดอุบลราชธานี เมื่อเดือนกรกฎาคม ค.ศ. 2000 แต่ทางการลาวรายงานเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นว่าเป็นเหตุการณ์ที่คนร้ายใช้อาวุธบุกปล้นร้านค้าบริเวณด่านชายแดนธรรมดา มิใช่การประท้วงต่อต้านรัฐบาลลาวแต่อย่างใด ทั้งๆ ที่โดยความจริงแล้ว การปล้นไม่ควรจะมีคนมากนับเป็นร้อย คน⁵

จากความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์จากฝ่ายไทยและฝ่ายลาวทั้งหมดนั้น สรุปเป็นภาพรวมได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.13 ความคิดเห็นของกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ต่อสื่อต่างๆ ของไทย มีบทบาทในการถ่ายทอดวัฒนธรรมต่างๆ ทั้งของไทยและต่างชาตินั้น มีผลหรือไม่ต่อการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมของลาว

ผู้ให้สัมภาษณ์จาก	สื่อของไทยมีผลกระทบต่อ เปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมลาว		รวม
	มีผล	ไม่มีผล	
ประเทศไทย	12	5	17
สปป.ลาว	12	6	18
รวม	24	11	35

จากตารางที่ 4.13 เห็นว่าผู้ให้สัมภาษณ์จำนวน 24 ท่าน (จากไทยและสปป.ลาว ฝ่ายละ 12 ท่าน) มีความคิดเห็นว่าสื่อต่างๆ ของไทย มีบทบาทอย่างมากในการถ่ายทอดวัฒนธรรมต่างๆ ทั้งของไทยและต่างชาติ ไปยังสังคมของลาว และมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมของลาว ทำให้เกิดปัญหาเรื่องวัฒนธรรมอุตสาหกรรมเข้ามาเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมเดิมที่มีอยู่ เช่น

⁵ เหตุการณ์ขบวนการต่อต้านลาว (ขตล.) ดูรายละเอียดเพิ่มหน้า 82

วัฒนธรรมความเป็นอยู่ วัฒนธรรมการบริโภค จากแต่ก่อนคนลาวมีชีวิตที่เรียบง่าย ก็เริ่มเปลี่ยนแปลงไป

แต่ผู้ให้สัมภาษณ์จำนวน 11 ท่าน (จากไทย 5 ท่าน และจากสปป.ลาว 6 ท่าน) ไม่เห็นว่าสื่อของไทยมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมของคนลาวแต่อย่างใด

4.2.4 ผู้อพยพชาวม้งที่เข้ามาอยู่ในประเทศไทยตั้งแต่ปี ค.ศ. 1975 และปัจจุบันนี้ยังหลงเหลืออยู่ในประเทศไทยอีกจำนวนหนึ่งนั้น ท่านคิดว่าเป็นปัญหาอุปสรรคต่อความสัมพันธ์ที่ติระหว่างไทยและลาวหรือไม่ อย่างไร? ท่านต้องการให้มีการแก้ไขในเรื่องนี้อย่างไร?

จากประเด็นข้อคำถามนี้ ผู้ให้สัมภาษณ์ที่เป็นนักธุรกิจของไทยท่านหนึ่งเชื่อว่าซีไอเอยังให้การสนับสนุนพวกม้งที่ถ้ำกระบอกอยู่ ซึ่งเป็นผลทำให้รัฐบาลลาวมองว่าไทยมีส่วนช่วยเหลือม้ง กลุ่มนี้ ถึงแม้ว่ารัฐบาลไทยจะปฏิเสธว่ารัฐบาลไทยไม่มีส่วนสนับสนุนเลยก็ตาม จึงเป็นปัญหาต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ พวกม้งเหล่านี้แม้จะไม่มีความสามารถล้มล้างอำนาจของรัฐ แต่ก็ก่อความไม่สงบทำให้เกิดการชะงักงันต่อการพัฒนาในบางจุด รวมถึงมีผลต่อเรื่องเสถียรภาพ ความมั่นคง และความปลอดภัยต่อรัฐบาลลาว ดังเช่น การลอบวางระเบิดในกรุงเทพฯ จำนวน 6 ครั้งติดต่อกันในรอบ 5 เดือน (มีนาคม – มิถุนายน 2543) ซึ่งเชื่อว่าเป็นฝีมือของพวกม้งนั่นเอง

ผู้สื่อข่าวคนไทยท่านหนึ่งมองปัญหาเรื่องม้งว่าเป็นอุปสรรคต่อความสัมพันธ์อย่างมาก ทั้งนี้เพราะมีชาวม้งส่วนหนึ่งเข้าไปเกี่ยวข้องกับขบวนการกู้ชาติลาว (ขตล.) ภายใต้การนำของนายพลวังเปาเมื่อปี ค.ศ. 1975 ทางออกคือต้องจัดระเบียบชุมชนของม้งที่อยู่ในประเทศไทยใหม่ ให้สามารถควบคุมดูแลได้ มิใช่เป็นดินแดนอิสระปราศจากการดูแลโดยหน่วยงานภาครัฐ

นักวิชาการของไทยท่านหนึ่งไม่เชื่อว่าพวกม้งจะสามารถทำการกู้ชาติได้ ทำได้แค่การก่อความไม่สงบแต่ก็ไม่ถึงกับกระทบเอกราชของไทยและ สปป.ลาว แต่รัฐบาลลาวก็ยังระแวงอยู่ เพราะที่มั่นอยู่ทางฝั่งไทย และรัฐบาลไทยเองก็ดูแลได้ไม่ทั่วถึง

ส่วนข้าราชการลาวท่านหนึ่งกล่าวว่าในอดีตรัฐบาลไทยให้การสนับสนุนพวกม้ง รัฐบาลลาวไม่ยอมรับพวกม้งกลับมามากมายแน่นอน และจำนวนม้งลาวที่อยู่ในไทยก็ไม่มีบัญชีรายชื่อที่อยู่ในการคุ้มครองของข้าหลวงใหญ่แห่งสหประชาชาติ เมื่อเกิดปัญหาจะส่งกลับ รัฐบาลลาวก็รับไม่ได้ เพราะไม่มีรายชื่ออยู่ในบัญชี ส่วนข้าราชการลาวอีกท่านหนึ่งกล่าวถึงเรื่องม้งว่าไม่ควรจะมีมือที่สามเข้ามาแทรกแซง เพราะจะทำให้เกิดปัญหาขึ้นมาได้

นักวิชาการจากลาวท่านหนึ่งเห็นว่าถ้าหากชาวม้งที่อยู่ถ้ำกระบอกต้องการกลับเข้ามาในลาวก็ไม่มีปัญหา ถ้าเป็นคนดีประชาชนลาวส่วนมากก็ยินดีต้อนรับกลับเข้ามาได้

ประชากรลาวมีน้อย ที่ดินสำหรับทำกิน และความอุดมสมบูรณ์ก็ยังมีมากอยู่ ขอให้กลับมาช่วยพัฒนาบ้านเมืองก็แล้วกัน

สรุปความคิดเห็นของกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ต่อความคิดเห็นเรื่องผู้อพยพชาวม้งที่เข้ามาในประเทศไทย ที่เป็นปัญหาอุปสรรคต่อความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างไทยและ สปป.ลาว สรุปได้ดังตารางที่ 4.14 ต่อไปนี้

ตารางที่ 4.14 ความคิดเห็นของกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ต่อผู้อพยพชาวม้งที่เข้ามาอยู่ในประเทศไทยตั้งแต่ปี ค.ศ. 1975 ว่าเป็นปัญหาอุปสรรค ต่อความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างไทยและลาว

ผู้ให้สัมภาษณ์จาก	ผู้อพยพชาวม้งที่อยู่ในไทย เป็นอุปสรรคต่อความสัมพันธ์			รวม
	เป็นอุปสรรค	ไม่เป็นอุปสรรค	ไม่แสดงความคิดเห็น	
ประเทศไทย	8	7	2	17
สปป.ลาว	7	6	5	18
รวม	15	13	7	35

จากตารางที่ 4.14 ผู้ให้สัมภาษณ์จำนวน 15 ท่าน (จากไทย 8 ท่าน จากสปป.ลาว 7 ท่าน) เห็นว่าผู้อพยพชาวม้งที่เข้ามาอยู่ในประเทศไทย และปัจจุบันนี้อาศัยอยู่ที่จังหวัดสระบุรี เป็นปัญหาและอุปสรรคต่อความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างไทยและ สปป.ลาว เพราะม้งเป็นชนเผ่าที่รัฐบาลลาวต้องการปราบปราม รัฐบาลลาวยังปักใจเชื่อว่าไทยให้การสนับสนุนม้ง แต่รัฐบาลไทยออกมาชี้แจงว่ารัฐบาลไทยไม่เคยให้การสนับสนุนม้งกลุ่มนี้เลย อาจจะเป็นเพียงม้งบางกลุ่มในไทยเท่านั้น ที่ให้การสนับสนุน

ตรงกันข้าม ผู้ให้สัมภาษณ์จำนวน 13 ท่าน (จากไทย 7 ท่าน และสปป.ลาว 6 ท่าน) มีความเห็นว่าผู้อพยพชาวม้งที่เข้ามาอยู่ในประเทศไทยตั้งแต่ปี ค.ศ. 1975 และปัจจุบันนี้ยังหลงเหลืออยู่ในประเทศไทยจำนวนหนึ่งนั้น ไม่เป็นปัญหา หรืออุปสรรคต่อความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างไทยและ สปป.ลาว โดยมองว่าเรื่องม้งนี้มิได้เป็นการกระทำของรัฐบาลไทย หรือรัฐบาลไทยมิได้มีส่วนรู้เห็นเกี่ยวข้อง แต่เป็นการกระทำของคนเพียงกลุ่มหนึ่งเท่านั้น

ส่วนผู้ให้สัมภาษณ์จำนวน 7 ท่าน เป็นคนไทย 2 ท่าน และคนลาว 5 ท่าน และขอไม่แสดงความคิดเห็นในเรื่องนี้ โดยผู้ให้สัมภาษณ์คนลาวกล่าวแต่เพียงว่าเป็นเรื่องของการเมืองตอบไปแล้วเกรงจะเกิดปัญหา ส่วนผู้ให้สัมภาษณ์คนไทยอ้างว่าไม่มีความรู้ในเรื่องดังกล่าวมากนัก จึงหลีกเลี่ยงที่จะตอบคำถามในประเด็นนี้

4.2.5 ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับข้อขัดแย้งเรื่องเส้นเขตแดนไทย-ลาวที่เป็นปัญหายืดเยื้อมานานหลายทศวรรษแล้ว จนเกิดกรณีพิพาท เช่น บ้านร่มเกล้า และขณะนี้การแก้ไขเรื่องนี้คืบหน้าไปถึงไหนแล้ว?

จากข้อคำถามนี้ นักวิชาการของไทยท่านหนึ่งให้ข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัญหาเรื่องเส้นเขตแดนไทย-ลาวว่าการแบ่งเส้นเขตแดนนั้น ไทยเสียเปรียบตั้งแต่แรก จากสัญญาที่ทำไว้กับฝรั่งเศสสมัยอาณานิคม การแบ่งเขตแดนยึดร่องน้ำลึกตามหลักสากลเป็นหลัก แต่เกาะแก่งที่อยู่ในแม่น้ำโขงต้องเป็นของลาว และดินแดนที่ยื่นข้ามโขงเข้ามา ถ้าเป็นทำเลดี และอุดมสมบูรณ์ ฝรั่งเศสก็ดึงเอาอาณาเขตบริเวณนั้นไปเป็นของลาวเพราะสมัยนั้นเทคโนโลยีของฝรั่งเศสทันสมัยกว่ามาก

ผู้ให้สัมภาษณ์คนไทยหลายท่านได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่าเป็นปัญหายืดเยื้อมานานหลายทศวรรษ จนทำให้เกิดกรณีพิพาท เช่น ปัญหาสามหมู่นบ้าน และปัญหาบ้านร่มเกล้าขึ้นว่าเรื่องดังกล่าวเป็นเรื่องที่เข้าใจผิดกัน เหตุเกิดจากคนที่เห็นแก่ตัวเพียงไม่กี่คนที่หวังผลประโยชน์ ทำให้เกิดปัญหาใหญ่โตระหว่างประเทศ แต่ สปป.ลาวก็ไม่ได้มองไทยเป็นศัตรู และเสนอแนะว่าควรมีการดำเนินการปักปันเขตแดนต่อไป คณะกรรมการฝ่ายเทคนิคของทั้งสองฝ่ายควรเปิดประชุมร่วมเพื่อวางแนวปักปันเขตแดนให้ลุล่วงไป

ผู้ให้สัมภาษณ์ที่เป็นข้าราชการลาวท่านหนึ่งได้อ้างคำกล่าวของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในกรณีของปัญหาในเรื่องเส้นเขตแดนว่าจุดไหนที่มีปัญหาให้ถอยห่างกัน ไม่ต้องแย่งกัน เพราะเรื่องการทำเขตปันกันคิดว่ายังลำบากและดำเนินการได้ช้า ไทยยังคงเป็นฝ่ายได้เปรียบลาวในเรื่องเส้นเขตแดน และปัญหารุนแรงบริเวณแนวชายแดนคงจะไม่เกิดขึ้นอีก

ทางฝ่าย สปป.ลาว รองรัฐมนตรีกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมกล่าวถึงปัญหานี้ว่าในประวัติศาสตร์ของลาวไม่เคยไปเอาดินแดนใคร มีแต่เสียดินแดนให้ประเทศบ้านใกล้เรือนเคียง แต่การไม่เข้าใจกันในเรื่องเส้นเขตแดนก็เป็นอุปสรรคเล็กๆ น้อยๆ ในที่สุดปัญหาต่างๆ ก็จะนำไปสู่การเจรจา และยุติลงได้ด้วยดี

ส่วนการแก้ไขปัญหานั้น กลุ่มข้าราชการลาวเห็นว่าปัญหาดังกล่าวจะแก้ไขได้ด้วยดี ถ้าทั้งสองฝ่ายตั้งใจและจริงจังในการแก้ไขปัญหา ซึ่งเรื่องเขตแดนเป็นการแสดงถึงความนับถือซึ่งกันและกัน และต่างฝ่ายต้องยอมกันบ้าง ต้องมีการสมยอมกันทั้งสองฝ่าย (Accommodation) หรือพบกันตรงกลาง หากไม่ยอมลดราวาศอกต่อกัน ก็ยากต่อการจะแก้ไขปัญหาคือ และควรจะมีวิธีทำให้เสร็จ มิเช่นนั้นลูกหลานของเราก็จะแก้ปัญหาระหว่างเขตแดนยากกว่าเดิม

นักวิชาการของลาวได้เสนอปัญหาใหม่ที่น่าเป็นห่วง คือเรื่องของยาเสพติด ที่แหล่งผลิตมาจากรอยต่อแนวชายแดนของประเทศไทย ประเทศพม่า และสปป.ลาว⁶ ซึ่งอาจจะมีผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างกันได้ บางครั้งเมื่อมีข่าวว่ามีการจับยาบ้าได้ ก็ออกข่าวว่าแหล่งผลิตมาจากชายแดนไทยบ้าง ชายแดน สปป.ลาวบ้าง ซึ่งในปัจจุบันได้เข้ามาแพร่หลายมากมายในสังคมของวัยรุ่น โดยเฉพาะในประเทศไทย วัยรุ่นเหล่านี้เป็นวัยที่กำลังศึกษา และเป็นช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิต ควรจะช่วยกันสอดส่องดูแล และเป็นปัญหาที่ต้องช่วยกันปราบปราม

4.2.6 ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับการที่ฝ่ายไทยยังคงมีหน่วยปฏิบัติการตามลำน้ำโขง (นปข.) ปฏิบัติงานอยู่ในปัจจุบัน โดยที่ทางการไทยได้เปลี่ยนนโยบายจากการปฏิบัติงานทางทหารเป็นการช่วยเหลือผู้ประสบภัยหรือกิจการอื่นใดในลำน้ำโขงแล้ว เช่น การปราบปรามการลักลอบค้ายาเสพติด และท่านคิดว่า นปข. ของไทยเป็นอุปสรรคต่อความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับ สปป.ลาวหรือไม่ อย่างไร?

จากคำถามเกี่ยวกับหน่วยปฏิบัติการตามลำน้ำโขง (นปข.) ของไทย ที่ยังปฏิบัติงานอยู่ในปัจจุบันนั้น ผู้ให้สัมภาษณ์จากฝ่ายไทยส่วนมากมองว่าการปฏิบัติงานของหน่วยงาน นปข. เป็นการปฏิบัติงานของฝ่ายไทยในน่านน้ำเขตอธิปไตยของไทย เพื่อปกป้องรักษาผลประโยชน์ของประเทศ และเห็นด้วยที่ควรจะต้องยกเลิกในช่วงเวลานี้ และรัฐบาลลาวควรจะต้องเปิดใจให้กว้างและยอมรับการดำเนินงานในพื้นที่ เพื่อป้องกันปัญหายาเสพติด เนื่องจากมีการลักลอบขนยาเสพติดและสินค้าหนีภาษีข้ามน้ำโขงมายังฝั่งไทยอยู่เสมอ

นักวิชาการชาวต่างชาติจากฝ่ายไทยมองว่าหน่วยงาน นปข. จำเป็นต้องมีอยู่ เพราะไทยต้องรักษาความสงบของพรมแดนของตนเอง เพียงแต่ถ้าจะมีขอบเขตอำนาจ และแสดงตัวอย่างไร จะทำให้ สปป.ลาวคิดว่าเป็นอันตรายต่อลาวหรือไม่ อำนวยความสะดวกให้แก่ สปป.ลาวหรือไม่ นปข. ไม่ได้เป็นเรื่องของทหารอย่างเดียว บางครั้งยังดูแลด้านสุขภาพอนามัยและความเป็นอยู่ให้แก่ประชาชนบริเวณสองฝั่งน้ำโขงด้วย

ฝ่าย สปป.ลาว รองรัฐมนตรีกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม เห็นว่าเรื่องของเรื่อง นปข. ทำให้บรรยากาศของความสัมพันธ์ระหว่างสองประเทศไม่ดี ทำให้เกิดการไม่เข้าใจกันตาม

⁶ จากผลการสำรวจของคณะกรรมการแห่งชาติเพื่อการควบคุมและตรวจตรายาเสพติดของลาว (Lao National Commission for Drug Control and Supervision – LNCDC) ร่วมกับ UNDP พบว่าตลอดช่วงปี ค.ศ. 1996 มีการลักลอบผลิตยาบ้าในหลายพื้นที่ในเขตภาคตะวันตกและภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศ อันเป็นเขตรอยต่อชายแดนกับประเทศไทยและพม่า โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตพื้นที่ของแขวงบ่อแก้ว แขวงอุดมไซ แขวงไชยบุรี แขวงหลวงน้ำทา และแขวงเวียงจันทน์ (พรพิมล ตรีโชติ และคณะ, 2542 : 277)

บริเวณริมน้ำโขง ฝ่าย สปป.ลาวเองได้ประกาศยกเลิกกองทัพเรือ หมายความว่าไม่มีทหารเรือมานานแล้ว ซึ่งฝ่ายไทยก็ควรจะยกเลิกหน่วยปฏิบัติการตามลำน้ำโขงบ้าง โดยเฉพาะเมื่อเราเป็นสมาชิกอาเซียนเหมือนกัน ก็ควรจะยกเลิกไป ถ้าใครมีก็จะเป็นการข่มขู่อีกฝ่ายหนึ่ง จากที่รับฟังจากข่าวทราบว่าเป็นเรือ นปช. ของไทยรุกล้ำเข้าไปในเขตของ สปป.ลาว โดยอ้างเหตุว่าติดตามการค้าเฮโรอีน และยาบ้า หรือสิ่งที่ผิดกฎหมายตามลำน้ำโขงโดยไม่มี การประสานงานกับทางรัฐบาลลาวก่อน ทำให้เกิดความไม่เข้าใจกันเกิดขึ้น

สรุปความคิดเห็นของกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ต่อประเด็นคำถามหน่วยปฏิบัติการตามลำน้ำโขง (นปช.) ของไทยเป็นอุปสรรคต่อความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับลาวหรือไม่นั้น สรุปได้ตามตารางที่ 4.15 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.15 ความคิดเห็นของกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ต่อหน่วยปฏิบัติการตามลำน้ำโขง (นปช.) ของไทยว่าเป็นอุปสรรคต่อความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับลาว

ผู้ให้สัมภาษณ์จาก	หน่วยปฏิบัติการตามลำน้ำโขงเป็นอุปสรรคต่อความสัมพันธ์			รวม
	เป็นอุปสรรค	ไม่เป็นอุปสรรค	ไม่แสดงความคิดเห็น	
ประเทศไทย	5	7	5	17
สปป.ลาว	9	5	4	18
รวม	14	12	9	35

จากตาราง เห็นว่าผู้ให้สัมภาษณ์จากไทย 5 ท่าน และ สปป.ลาว 9 ท่าน รวม 14 ท่าน เห็นว่าหน่วยปฏิบัติการตามลำน้ำโขง (นปช.) ของไทยเป็นอุปสรรคต่อความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับลาว

ส่วนผู้ให้สัมภาษณ์ที่ไม่เห็นว่าหน่วยปฏิบัติการตามลำน้ำโขงเป็นอุปสรรคต่อความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับลาวมีจำนวนรวม 9 ท่าน (จากไทย 4 ท่าน จาก สปป.ลาว 5 ท่าน) โดยผู้ให้สัมภาษณ์ยังอยากให้มึหน่วยงานในลักษณะนี้ทั้งสองฝ่าย ทำงานร่วมกัน และร่วมกันรักษาความสงบตามลำน้ำโขง

ผู้ให้สัมภาษณ์ที่ไม่แสดงความคิดเห็นในประเด็นนี้มีจำนวน 9 ท่าน (จากไทย 5 ท่าน และ สปป.ลาว 4 ท่าน) โดยฝ่ายคนลาวเห็นว่าเป็นเรื่องของการเมือง และไม่ขอตอบคำถามเพราะ

เกรงจะเกิดปัญหา ส่วนคนไทยอ้างว่าไม่มีความรู้ในเรื่องดังกล่าวมากนัก จึงหลีกเลี่ยงที่จะตอบคำถามดังเช่นในกรณีเรื่องของผู้อพยพชาววัง

4.2.7 ข่าวกของการลักลอบเข้าเมืองของคนลาวอย่างผิดกฎหมาย ข่าวกการล่องหนิงลาวมาค้าประเวณีในไทยมีให้เห็นอยู่เป็นประจำ ปัญหาดังกล่าวท่านคิดว่ามีส่วนทำให้เกิดผลกระทบต่อความสัมพันธ์อันดีของสองประเทศหรือไม่? ไทยและลาวควรหาแนวทางแก้ไขปัญหานี้อย่างไร?

จากคำถามเกี่ยวกับการลักลอบเข้าเมืองของคนลาวอย่างผิดกฎหมายนั้น ผู้ให้สัมภาษณ์จากธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานภาคตะวันออกเฉียงเหนือให้ข้อมูลว่า เมื่อคนลาวเข้ามาทำงานแล้วเกิดปัญหา เช่น ถูกนายจ้างโกง หรือโดนจับกุมโดยตำรวจไทย เช่นที่เคยมีข่าวหญิงลาวลักลอบเข้ามาทำงานในไทย ถูกจับกุมที่จังหวัดระยองในฐานะลักลอบเข้าเมืองอย่างผิดกฎหมาย ซึ่งจะต้องเสียค่าปรับ แต่ไม่มีเงินเสียค่าปรับ จึงต้องถูกรับโทษจำคุกแทน แต่ตำรวจไทยกลับเอาหญิงลาวผู้นี้ไปคุมขังในสถานีตำรวจปนกับผู้ต้องโทษชาย ความหละหลวมเช่นนี้จึงทำให้หญิงลาวถูกข่มขืน ซึ่งเกิดเป็นปัญหาที่กระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศได้

ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านเดิมได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่าการลักลอบเข้ามาในไทยของคนลาวมีอยู่ตามชายแดน มักจะลักลอบเข้ามาในช่วงเทศกาล งานบุญ เพราะเป็นช่วงที่เปิดโอกาสให้ประชาชนลาวมาท่องเที่ยว และไม่กวดขันมากนัก อีกลักษณะหนึ่งผู้ที่ลักลอบเข้ามาทำงานจะทำบัตรผ่านแดนมาไทย 2 คืน 3 วัน แล้วกลับไป สปป.ลาว อีก 4-5 วัน ก็กลับมาทำในลักษณะนี้อีก และส่วนมากเป็นผู้หญิง นักพัฒนาจากองค์กรพัฒนาเอกชนของไทยท่านหนึ่งกล่าวถึงปัญหาแรงงานผู้หญิงลาวที่ข้ามมาทำงานในประเทศไทยว่า ส่วนมากจะเป็นการค้าประเวณี โดยเฉพาะจะมีมากจากสะพานนะเขต อาจเป็นเพราะเป็นแขวงที่อยู่ใกล้เมืองใหญ่ เช่นกรุงเทพฯ หรือขอนแก่น ถึงแม้ว่าจะไม่มีสะพานข้ามแม่น้ำ แต่ก็สามารถข้ามมาตอนกลางคืนได้ จากการศึกษาของ UNDP ใน สปป.ลาวเกี่ยวกับเรื่อง HIV AIDs พบว่าผู้ที่ติดเชื้อเอ็ดส์ส่วนใหญ่เป็นผู้หญิง และอยู่ในวัยเจริญพันธุ์ คืออายุ 18 - 30 ปี ซึ่งไปทำงานเมืองไทยแล้วกลับมา กลายเป็นปัญหาสังคมของลาวอย่างหนึ่ง

นักวิชาการไทยท่านหนึ่งกล่าวว่าปัจจุบันนี้คนลาวเข้ามาทำงานในประเทศไทยมากขึ้น คนที่รู้ปัญหาก็คงไม่พูดถึง เพราะเป็นผู้ที่ได้รับผลประโยชน์ แต่พวกที่เข้ามาทำงานไม่ใช่เป็นพวกแรงงาน ส่วนมากเป็นผู้ที่มีการศึกษา เป็นพวกช่าง เรียนจบแล้วอยู่ในประเทศไม่มีงานทำ ก็เข้ามา

ทำงานในประเทศไทยและเดินทางตรงเข้าไปทำงานในกรุงเทพฯ เพราะได้เงินมากกว่า⁷ และเสนอว่าเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นควรมีมาตรการกวดขันดูแลให้มากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

ผู้ให้สัมภาษณ์จากฝ่ายลาวเห็นว่าเรื่องการลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย ไม่ได้มีเฉพาะจาก สปป.ลาวเท่านั้น จากประเทศพม่าก็มี และเป็นปัญหาเช่นกัน ถ้าทั้งสองฝ่ายเจรจากันก็ไม่น่าจะเป็นปัญหาต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ แต่มองว่าเป็นปรากฏการณ์ทางสังคมมากกว่า

สรุปความคิดเห็นของกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ของทั้งฝ่ายไทยและฝ่ายลาวต่อคำถามนี้ ได้สรุปมาดังตารางที่ 4.16 ต่อไปนี้

ตารางที่ 4.16 ความคิดเห็นของกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ต่อข่าวการลักลอบเข้าเมืองของคนลาวอย่างผิดกฎหมาย ข่าวการล่อลวงหญิงลาวมาค้าประเวณีในไทย ปัญหาดังกล่าวนี้มีส่วนทำให้เกิดผลกระทบต่อความสัมพันธ์อันดีของสองประเทศ

ผู้ให้สัมภาษณ์จาก	การลักลอบเข้าเมืองของคนลาว มีผลกระทบต่อความสัมพันธ์		รวม
	เกิดผลกระทบ	ไม่เกิดผลกระทบ	
ประเทศไทย	9	8	17
สปป.ลาว	9	9	18
รวม	18	17	35

จากตาราง ผู้ให้สัมภาษณ์จำนวน 18 ท่าน (จากไทยและ สปป.ลาว ฝ่ายละ 9 ท่าน เท่ากัน) เห็นว่าการลักลอบเข้าเมืองของคนลาวอย่างผิดกฎหมาย หรือข่าวการล่อลวงหญิงลาวมาค้าประเวณีในไทย เป็นปัญหาที่มีส่วนทำให้เกิดผลกระทบต่อความสัมพันธ์อันดีของสองประเทศ

⁷ ข้อมูลนี้ตรงกับข่าวจากหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ วันที่ 12 พฤษภาคม พ.ศ. 2543 หน้า 1 ได้กล่าวถึงข่าวแรงงานลาวทะลักเข้ากรุงเทพฯ มีเป็นขบวนกระโดดข้ามชาติ มีการลอบนำคนลาวเข้าประเทศแบบเป็นล่ำเป็นสันวันละกว่า 500 คน โดยทำเรื่องขอสิทธิข้ามฝั่งมาพักฝั่งไทย 3 วัน ก่อนที่จะตีตั๋วรถทัวร์เข้ากรุงเทพฯ เพราะนายจ้างในกรุงเทพฯ จะนิยมมากกว่า เนื่องจากค่าแรงถูก และคุยกันรู้เรื่อง ผู้ชายจะนิยมเข้ามาประกอบอาชีพตามโรงงานอุตสาหกรรม ส่วนผู้หญิงจะเข้าไปเป็นเด็กรับใช้ตามบ้าน

ผู้ให้สัมภาษณ์จำนวน 17 ท่าน (จากไทย 8 ท่าน จากสปป.ลาว 9 ท่าน) ไม่เห็นว่าปัญหาการลักลอบเข้าเมืองของคนลาวอย่างผิดกฎหมายดังกล่าว มีส่วนทำให้เกิดผลกระทบต่อความสัมพันธ์อันดีของสองประเทศ สรุปว่าความเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์ทั้ง 2 ฝ่าย ต่อประเด็นคำถามนี้กำลังกัน

4.3 แนวทางความร่วมมือระหว่างประเทศไทยและ สปป.ลาวในอนาคต

จากปัญหา และอุปสรรคที่เกิดต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยและ สปป.ลาว นั้น ผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งจากฝ่ายไทยและ สปป.ลาว มีข้อเสนอแนะต่อการแก้ไขปัญหา และได้เสนอแนะแนวทางความร่วมมือระหว่างประเทศไทยและ สปป.ลาวในอนาคต ดังต่อไปนี้

4.3.1 ท่านมีข้อเสนอแนะต่อการแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างไทยและลาว อย่างไรบ้าง?

นักวิชาการชาวต่างชาติจากฝ่ายไทยกล่าวว่าความเข้าใจกัน ไม่เอาเปรียบกัน จะทำให้การแก้ปัญหาต่างๆ ง่ายขึ้น สปป.ลาวเองน่าจะดูตัวอย่างจากไทย และยอมรับว่าลาวพัฒนาช้ากว่า และเข้าใจว่าบางอย่างควรจะเรียนรู้จากไทย รัฐบาลน่าจะแสดงภาพความสัมพันธ์อันดีต่อกันให้แก่ประชาชนทั้งสองประเทศได้รับรู้ เพราะทั้งสองประเทศก็ต้องอยู่เป็นเพื่อนบ้านกัน อยู่เคียงข้างกันตลอดไปอยู่แล้ว

นักวิชาการของไทยท่านหนึ่งมองว่าการแก้ปัญหาในระดับประเทศขึ้นอยู่กับรัฐบาลเป็นส่วนใหญ่ ส่วนเรื่องวัฒนธรรมเป็นเรื่องระดับบุคคลหรือชาวบ้าน ซึ่งส่งผลกระทบต่อการค้าทางชีวิตของชาวบ้านโดยตรง

ผู้สื่อข่าวของไทยให้ข้อเสนอแนะว่าควรจะหยิบยกประเด็นปัญหาต่างๆ ที่ยังคงอยู่ขึ้นมาเจรจา ทั้งในระดับท้องถิ่น แขวง และระดับรัฐบาล โดยอาจจะมีการกำหนดเป็นวาระการประชุมประจำปี เพื่อแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น ในส่วนส่วนนักเรียนไทย ที่ถือว่าเป็นคนรุ่นใหม่ก็ต้องเรียนรู้ประเทศเพื่อนบ้านให้มากขึ้น และต้องเรียนรู้ในสิ่งที่เป็นจริง ไม่ใช่รับรู้แต่เพียงว่าไทยถูกไทยดีตลอดเวลา ควรจะมีเรื่องดีบ้าง ไม่ดีบ้าง เพื่อจะเป็นตัวอย่างและบทเรียนให้แก่คนรุ่นหลัง และไม่ให้ดำเนินการกระทำซ้ำในเรื่องที่ไม่ดีอีก

ทางฝ่าย สปป.ลาว ผู้ให้สัมภาษณ์หลายท่านได้ให้ข้อเสนอแนะต่อการแก้ไขปัญหา ดังนี้ ว่าแต่ละฝ่ายต้องหันหน้าเข้าหากัน มีเจตนาดี และจริงใจต่อกัน สองฝ่ายควรเข้าใจกันและกัน คำนึงถึงผลประโยชน์ร่วมกัน ทั้ง สปป.ลาว และไทยควรจะรักษานโยบายของรัฐที่กล่าวถึงการส่งเสริมสันติภาพ อีสราภาพ ประชาธิปไตยบนพื้นฐานการร่วมมือ ต่างฝ่ายต้องได้รับผลประโยชน์ และ

ไม่แทรกแซงกิจการภายในของกันและกัน รัฐบาลของทั้งสองฝ่ายต้องกระชับความสัมพันธ์กันอย่างแน่นแฟ้น ทั้งระดับรัฐบาล ระดับจังหวัด แขวง และเมือง ต้องเข้าใจแนวทางของรัฐบาลทั้งสองฝ่าย ทหาร ตำรวจที่อยู่ตามชายแดนต้องเข้าใจกัน และรับรู้แนวทางการดำเนินงานของกันและกัน

รองรัฐมนตรีกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมของสปป.ลาว กล่าวว่า "ก่อนที่จะให้ผู้อื่นมาช่วยลาว ลาวควรจะช่วยตัวเองก่อน เพราะการที่ผู้อื่นยื่นมือมาช่วยเหลือย่อมหวังผลประโยชน์ทั้งสิ้น" ไทยมีเจตนาที่ดีที่จะเข้ามาช่วยเหลือ ก็ต้องดูว่าจะเข้ามาช่วยเหลือในด้านใด ซึ่งแสดงให้เห็นว่า สปป.ลาวก็ไม่ได้ไว้ใจไทยนัก

ผู้ให้สัมภาษณ์จากสมาพันธ์แม่ญิงลาวท่านหนึ่งได้เสนอแนะเพิ่มเติมว่าคนไทยส่วนใหญ่มีความประมาท คิดว่าตัวเองรู้จัก สปป.ลาวดี จริงๆ แล้วไม่รู้เลย หนังสือ ตำราเรียนเกี่ยวกับ สปป.ลาวในไทยก็มีน้อยมาก ทำให้คนไทยไม่ค่อยรู้ข้อมูลจริงๆ ของคนลาว เพราะไม่มีสื่อมากพอที่จะให้ข้อมูลข่าวสารแก่ไทย ถ้าไม่มาถึง สปป.ลาวก็จะไม่รู้ข้อมูลจริง

4.3.2 ท่านคิดว่าความสัมพันธ์ของประเทศไทยและ สปป.ลาวในอนาคตควรจะดำเนินไปในลักษณะใด ?

ผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งของฝ่ายไทยและฝ่าย สปป.ลาว ส่วนมากมีความเห็นตรงกันว่าแนวโน้มความสัมพันธ์ระหว่าง สปป.ลาวและไทยในอนาคตจะดีขึ้น และเป็นไปในด้านบวก ถ้าเป็นกราฟก็จะดีขึ้นเรื่อยๆ ไม่มีถดถอย คนลาวรู้ว่าไทยกับลาวเป็นบ้านพี่เมืองน้อง บ้านใกล้เรือนเคียง ต้องปรองดองกัน ขาดจากกันไม่ได้ และ สปป.ลาวมีหลายอย่างที่อาศัยไทย ไทยและ สปป.ลาวมีคณะกรรมการฯ ร่วมกันในหลายเรื่อง ซึ่งการร่วมกันดำเนินงานก็สามารถนำไปสู่ความสัมพันธ์อันดีต่อไปได้

ส่วนนักธุรกิจของไทยมองอีกแง่หนึ่งว่ายังไม่เห็นจุดเปลี่ยนว่าอะไรที่ทำให้ความสัมพันธ์ดีขึ้น เหมือนกราฟที่มีขึ้นมีลงอยู่ตลอด ความสัมพันธ์จะขึ้นกับสถานการณ์ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ถ้าปล่อยให้ไปเป็นไปตามธรรมชาติ ไม่มีสิ่งเข้ามากกระทบ ก็ไม่น่าจะตกต่ำลงกว่านี้

นักวิชาการชาวต่างชาติจากฝ่ายไทยมองว่าความสัมพันธ์ระหว่างไทย-ลาวคงจะดำเนินไปเรื่อยๆ เพราะลาวยังมีความรู้สึกที่ไม่ไว้ใจไทยอยู่ รัฐบาลไทยมีโอกาที่จะให้ความช่วยเหลือต่อ สปป.ลาวมาก โดยเฉพาะด้านการศึกษา แต่อย่างไรก็ตามก็หวังว่าความสัมพันธ์ไทย-ลาวน่าจะเป็นไปในแง่ดี เป็นเพื่อนบ้านที่จะช่วยเหลือกัน ถึงแม้ว่าในอนาคตอันใกล้ไทยคงจะไม่รับ สปป.ลาวว่าเทียบเท่าไทยง่ายนัก ทุกอย่างจะเปลี่ยนความรู้สึกงายๆ ไม่ได้

นักวิชาการของไทยอีกท่านหนึ่งมองว่าอนาคตความสัมพันธ์ไทยกับ สปป.ลาวจะดีขึ้น แต่อาจจะมีบางช่วงที่ติดใจกัน เหมือนพี่น้องทะเลาะกัน สปป.ลาวก็ยังต้องพึ่งพาไทย โดยเฉพาะด้านการคมนาคม ต้องเดินทางผ่านไทยไปยังประเทศที่ 3 และยิ่งนานไปความสัมพันธ์ก็จะยิ่งดีขึ้น เพราะผู้นำระดับสูงของลาวที่จบการศึกษาจากโลกเสรี โดยเฉพาะจากประเทศไทย จะมีวิสัยทัศน์ในการปกครองประเทศอีกแบบหนึ่ง การที่ไทยให้ทุนเข้ามาเรียนมากๆ ก็เป็นผลดี อาจจะเป็นผลเสียที่ว่าคนที่มาเรียนแล้วกลับไปประเทศไม่ได้ทำงานกับรัฐ เพราะรัฐไม่มีเงินจ้าง จึงไปทำงานกับเอกชนแทน

กลุ่มข้าราชการลาวเห็นว่าความสัมพันธ์ต้องมีการพัฒนาขึ้นแน่นอน แต่ต้องรอดูเรื่องการซื้อไฟฟ้าที่ไทยมีสัญญาว่าจะซื้อจาก สปป.ลาวด้วย ถ้าทางไทยผิดสัญญาอาจจะมีปัญหาได้ ความสัมพันธ์จะดีขึ้นอยู่กับเศรษฐกิจของ สปป.ลาวด้วยเช่นกัน ขณะนี้เศรษฐกิจลาวไม่ดี เมื่อเกิดปัญหาเงินกีบตกก็เพิ่มปัญหาให้ สปป.ลาวมากขึ้นไปอีก สปป.ลาวกำลังมองดูว่าไทยจะช่วยอะไรแก่ สปป.ลาวบ้าง เพราะ สปป.ลาวพึ่งพิงสินค้าไทยมาก เสียดุลการค้าให้ไทยมาก ถ้าไทยเพิกเฉยความสัมพันธ์คงไม่ดีแน่นอน และ สปป.ลาวจะเลือกคบไทยอย่างระมัดระวังมากขึ้น ขณะเดียวกันก็จะยิ่งมอบความไว้วางใจและความสนิทสนมให้กับเวียดนามแทน

ผู้ให้สัมภาษณ์จากสถาบันวิจัยวัฒนธรรม สปป.ลาว มองว่าในอนาคตความสัมพันธ์ของไทยและ สปป.ลาวน่าจะมีความเสมอภาคกัน มีผลประโยชน์ร่วมกัน มีความเข้าใจและเคารพซึ่งกันและกัน ทางฝ่าย สปป.ลาวมีนโยบายต่างประเทศที่แน่นอนในการที่จะมีความสัมพันธ์กับประเทศอื่นๆ สิ่งที่น่าจะเป็นปัญหาอาจจะมาจากฝ่ายไทย เพราะไทยมีแนวโน้มทางการเมืองหลากหลาย นโยบายของรัฐบาลขึ้นอยู่กับพรรคการเมืองที่กุมอำนาจ ซึ่งนโยบายของแต่ละพรรคก็ไม่แน่นอน

4.3.3 ท่านมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางความร่วมมือระหว่างประเทศไทยและ สปป.ลาวที่ยั่งยืนอย่างไร?

ข้าราชการของไทยเสนอแนะว่าการดำเนินความสัมพันธ์ของทั้งสองประเทศควรอยู่บนพื้นฐานของความเสมอภาค หักเทียมกันอย่าแท้จริง และควรพัฒนาด้านบุคลากร ทรัพยากรมนุษย์ พร้อมไปกับการพัฒนาด้านเศรษฐกิจและสังคม จะทำให้เกิดแนวทางความร่วมมือระหว่างไทยและ สปป.ลาวอย่างยั่งยืนต่อไปในอนาคต

⁸ ไทยได้ลงนามซื้อกระแสไฟฟ้าจากลาว 2 โครงการคือ โครงการไฟฟ้าจากหงสาและน้ำเหิน เป็นจำนวนเงิน 90,000 ล้านบาท และจะดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในปี ค.ศ. 2006 (ไทยรัฐ, 30 พฤษภาคม 2543)

นักวิชาการชาวต่างชาติจากฝ่ายไทยเสนอว่าการเปิดประเทศคือการแก้ปัญหาอย่างหนึ่ง การได้พบปะ และเรียนรู้ซึ่งกันและกัน และรู้ว่าคนไทย และคนลาวไม่ใช่อย่างที่เราคิด ก็เป็นขั้นตอนหนึ่งต่อการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

ผู้สื่อข่าวของไทยเสนอแนะว่าจะสร้าง ความรู้สึกที่เสมอภาค ทัดเทียมกันของประชาชนทั้งสองฝ่ายให้มากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน เพื่อให้เกิดผลดีในด้านจิตวิทยา และส่งผลต่อความสัมพันธ์อันดีของกันและกัน

นักวิชาการของไทยท่านหนึ่งเสนอว่าเพื่อความเป็นที่พี่น้องกัน ต้องหมั่นไปมาหาสู่กันในระดับผู้นำของประเทศ ให้ความช่วยเหลือให้ สปป.ลาวเจริญขึ้นมาในระดับที่พึ่งตัวเองได้พอสมควร

ทางฝ่าย สปป.ลาวนั้น ปลัดกระทรวงแถลงข่าวและวัฒนธรรม ให้ข้อเสนอแนะว่า แนวทางความร่วมมือระหว่าง 2 ประเทศ ต้องรักษาหลักการอยู่ร่วมกัน 5 ประการ ตามที่ได้กล่าวไว้แล้วในข้อ 1.2 และตามสุภาษิตได้กล่าวไว้ว่า **“ก่อนที่จะให้เขารักเรา เราต้องรักเขาก่อน ถ้าไม่ยอมให้เขาเกลียด สิ่งที่เราไม่ชอบก็ไม่ควรทำ”** ถ้ายึดถือตามสุภาษิตนี้ ก็จะอยู่ร่วมกันได้โดยสันติ

สื่อมวลชนลาวเสนอแนะว่าต้องมีการปรับปรุงความสัมพันธ์ โดยรัฐบาลของทั้งสองฝ่ายต้องกระชับความสัมพันธ์กันอย่างแน่นแฟ้นในทุกระดับ ทั้งข้าราชการ ทหาร ตำรวจผู้ปฏิบัติก็ต้องเข้าใจตามแนวทางของรัฐบาลทั้งสองฝ่าย เพื่อผลประโยชน์ร่วมกันในหลายๆ ด้าน